

České slovo

Několik vět Ovace kardinálu Tomáškoví 1789 — 1989

Pod názvem Několik vět byla čs. veřejnosti 29. června předložena petice, jejíž doslovné znění uveřejňujeme o několik odstavců níže. To je vlastně už šestá petice za letošní rok, podepsaná původně 1800 signatáři. Jsou mezi nimi jména známých pracovníků občanských iniciativ, někteří umělci nejruznějšího zaměření, vědci, ale také neznámí lidé z kanceláří i od ponku: horník, lesník, frézár, železničář.

V petici Několik vět vyjádřili a svými podpisy se postavili za tyto požadavky:

První měsíce roku 1989 znovu jasně ukázaly, že i když se současné československé vedení velmi často zaklíná slovy „přestavba“ a „demokratizace“, ve skutečnosti se dost zoufale vzpírá všemu, co demokracii vytváří nebo co ji aspoň vzdáleně připomíná. Petice a iniciativy občanů, které samo neorganizovalo, odmítá jako „nátlakové akce“; odlišné politické názory odsuzuje jako „antisocialistické“ a „nepřátelské“; pokojná lidová shromáždění rozhání; do přípravy nových zákonů nedovoluje veřejnosti mluvit.

Tytéž měsíce však zároveň ukázaly, že občanská veřejnost se už vymaňuje z letargie a že stále víc lidí má odvahu veřejně projevit svou touhu po společenských změnách.

Pohyb ve společnosti se tak začíná stále povážlivěji srážet s nehybností moci, roste společenské napětí a začíná hrozit nebezpečí otevřené krize.

Takovou krizi si nikdo z nás nepřeje.

Proto vyzýváme vedení naší země, aby pochopilo, že nadešel čas ke skutečným a důkladným systémovým změnám a že tyto změny jsou možné a mohou mít úspěch jen tehdy, bude-li jim předcházet vskutku svobodná a demokratická diskuse. Prvním krokem k jakýmkoli smysluplným změnám, novou ústavou počínaje a ekonomickou reformou konče, musí být tedy zásadní změna společenského klimatu v naší zemi, do kterého se musí vrátit duch svobody, důvěry, tolerance a plurality.

Podle našeho názoru je k tomu třeba:

1. Aby byli okamžitě propuštěni všichni političtí vězňové.

2. Aby přestala být omezována svoboda shromažďování.

3. Aby přestaly být kriminalizovány a pronásledovány různé nezávislé iniciativy a začly být konečně chápány vládou jako to, čím v očích veřejnosti už dávno jsou, totiž jako přirozená součást veřejného života a legitimní výraz jeho různorodosti. Zároveň by neměly být kladeny překážky vzniku nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků.

4. Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace a předběžné i následné skryté cenzury a otevřeny svobodné výměně názorů a aby byly legalizovány sdělovací prostředky působící nezávisle na oficiálních strukturách.

5. Aby byly respektovány oprávněné požadavky všech věřících občanů.

6. Aby byly všechny chystané a uskutečňované projekty, které mají natrvalo změnit životní prostředí v naší zemi a předurčit tak život budoucích generací, neodkladně před-

Dokončení na str. 2

Sobota 1. července byla v Praze slavný den. V katedrále svatého Víta na Hradčanech celebroid poledne kardinál František Tomášek, jenž se toho dne dožil devadesátých narozenin, pontifikální mši, kterou nadměrně značný počet účastníků a slavnostní průběh proměnil v národní manifestaci. Tak mohutnou událost svatovítská katedrála v moderních dobách ještě neviděla. Mezi dvanácti tisíci, kteří se v katedrále a kolem ní shromáždili, byli velkou většinou věřící, ale dostavili se i mnozí občané jiných vyznání ba i bez vyznání, aby svou přítomností vzdali úctu devadesátiletému kmetu. Ti i oni přišli s myšlenkou dosvědčit svou přítomností, že stojí za zápasem o náboženskou svobodu a svobodu vůbec, který kardinál Tomášek svádí se světskou mocí.

Ale nešlo jen o domácí, československou záležitost. Při slavnostních obřadech asistovalo kardinálu Tomáškoví na čtyřicet vysokých církevních hodnostářů z celé Evropy. Kardinálové, arcibiskupové, biskupové, preláti. Přišli nejenom blahopřát stařešinovi-kardinálovi k požehnaným devadesátinám, ale svou účastí projevili, že tvoří s oslavencem a jeho úsilím jednotnou frontu. Ze Spolkové republiky Německo přijeli kardinálové Meisner a Hengsbach, předseda biskupské konference Lehmann, světící biskupové Heinrich von Soden-Frauenhofen a Piesch (který je původem z Čech), Rakousko vyslalo kardinály Groera a Königa, přijel i solnohradský arcibiskup Berg, maďarský primas, kardinál Paskal, jugoslávský kardinál Kuhač. Na oslavnou mši vyslaly delegáty i jiné církve a náboženské společnosti v Československu, okázale byl zastoupen pražský diplomatický sbor. A přišli také dva zástupci za federální a českou vládu.

(Dokončení na straně 2)

Foto: KNA

Československo zase testovacím terénem?

VÁCLAV HAVEL

(Přetištěno z deníku Independent, Londýn)

nezávislých iniciativách (z nichž nejstarší a nejznámější je Charta 77) a neváhající se svobodně projevovat bez ohledu na následky, které to pro ně má, už přestávají být jen jakýmsi izolovaným hloučkem šílenců či sebevrahů, kteří se tiše těší tichému obdivu veřejnosti, ale zároveň se nemohou od ní nadít žádné viditelné podpory, jak tomu po dlouhá léta bylo. Se strachem ze Státní policie mizí i strach z disidentů.

Spontánní a nezávislé manifestace v srpnu, říjnu a prosinci roku 1988 a vše, co po nich následovalo, o tomto pohybu jasně svědčí. Když jsem na vlastní uši slyšel velké davy skandovat „Ať žije Charta“ nebo „Charta zničí“, a když jsem později, po návratu ze čtyřměsíčního pobytu ve vězení, viděl na videu, jak davy mladých lidí volají „Pusťte Havla“, měl jsem prázvláštní pocity; hluboké dojetí a velké překvapení se ve mně mísilo s pocitem jakési satisfakce; uvědomoval jsem si najednou, že to mnohaleté strastičné úsilí oněch „sebevrahů“, zaplacené mnoha desítkami let vězení, přeci jen

nebylo zbytečné a že se začíná zhodnocovat. Heslo „Ať žije Charta“ mě přitom netěší samozřejmě jen jako výraz respektu k mnohaletému úsilí Charty, ale především jako výraz probouzející se touhy po svobodě, již slouží slovo Charta jako jeden ze symbolů, které lze snadno skandovat a které přitom nenechávají nikoho na pochybách o svobodomyšlných ideálech skandujících. Velkou změnou je i to, že se poprvé po dvaceti letech odvážily veřejně ozvat i tisíce známých umělců a vědců, působících v oficiálních strukturách a majících tedy všechny důvody k opatrnosti, kteří protestovali proti lednovým zásahům policie a neváhali podepisovat své protesty společně s oněmi obávanými a státem po léta hanobenými „disidenty“.

Toto společenské probuzení prozatím vyvrcholilo v provolání „Několik vět“. Nejde v něm už jen o obranu společnosti proti konkrétnímu bezpráví, ale o její pozitivní politickou sebeartikulaci: signatáři upozorňují vládu, že jediným východiskem ze slepé uličky, v níž se dnes Československo nalézá, a nevyhnutelným předpokladem jakýchkoli demokratizačních systémových změn je zásadní změna společenského kli-

Dokončení na str. 3

V pátek 14. července oslaví Francie 200. výročí dobytí Bastilly. Je to oslava dne a činu, který více než kterýkoliv den a kterákoliv událost v dlouhém procesu Francouzské revoluce symbolizuje všechno, co s ní spojujeme. Šest týdnů po dobytí Bastilly schválilo Národní shromáždění 26. srpna 1789 v hale „Menus Plaisirs“ ve Versailles Deklaraci práv člověka a občana.

O historicko-filozofickém pozadí této Deklarace napsal Georges LeFebvre ve své klasické knize *Quatre-vingt-neuf* toto: „V průběhu staletí

MOJMÍR POVOLNÝ

nás západní svět, tormovaný křesťanstvím, avšak také dědictvím antického myšlení, zaměřoval své usilování přes tisíc zvratů k osvobození lidské osobnosti. Církev uhájila svobodu jednotlivce, aby mohl v pokoji pracovat pro své spasení a vstup do nebe. Od šestnáctého do osmnáctého století filozofové navrhovali, aby člověk také odhodil pouta, jež mu brání povznést se na zemi; naléhali, aby se stal pánem přírody a svůj rod učinil vládcem všeho stvoření. Jakkoliv odlišné se zdálo jejich učení od učení církve, obě byla zajedno v tom, že uznávala syrochovanou důstojnost lidské osoby a kázala k ní úctu, že přisuzovala člověku určitá přirozená a nezadatelná práva a že nepřikládala autoritě státu žádný jiný účel, než aby tato práva chránil a napomáhal člověku, aby jich byl hoden.“

Z tohoto myšlenkového dědictví se zrodilo sedmáct článků Deklarace práv člověka a občana, která po dvě stě let inspirovala všechna evropská demokratická hnutí. U nás se Masaryk na ni odvolává ve své *Světové revoluci*. Beneš se k ní hlásí v *Demokracii dnes a zítra*. Štefánik ji byl bytostně prodchnut jako Slovák a francouzský občan. Mužové 28. října byli v jejím duchu vychováni k politické práci. Jejím vlivu lze vycítit v každém článku ústavy první Československé republiky. O sedmdesát let později nám ji připomíná každá stránka Manifestu Hnutí za občanskou svobodu, který vyšel v Praze, Brně a Bratislavě pod titulem „Demokracii pro všechny“. Univerzální deklarace lidských práv z roku 1948 a Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z roku 1975 jsou je její rozvedenou moderní verzí.

V roce 1989 stojí Češi a Slováci tváří tvář režimu, který vytvořil podmínky v základním smyslu horší, než které vedly k francouzské revoluci. *Ancien régime* ve Francii aspoň nepředstíral, jak předstírají KSČ a pražská vláda, že uznává svobodu a rovnost všech občanů a jejich lidská a politická práva. Spolu s ostatními národy střední Evropy žijí Češi a Slováci v pasti tohoto pokrytectví již přes čtyřicet let. Dnes proti němu znova každý svým způsobem revoltuje.

V Polsku a Maďarsku i komunisté přišli na to, že je něco hluboce nepravého ve zřízení, které brutálně nastolilo po druhé světové válce, a že jediná záchrana polského a maďarského národního společenství bez revoluce je ve fundamentální přestavbě celého jejich politického, hospodářského a společenského systému.

(Dokončení na straně 2)

1789 - 1989

Dokončení ze str. 1

V Československu již po léta stejným hlasem mluví všechna nezávislá hnutí a od loňského léta za takovou změnu veřejně manifestují tisíce a tisíce československých občanů, mezi nimi v prvních řadách ti, o jejichž budoucnost nejvíc jde — československá mládež. Stalinovi a Brežněvovi dědicové Jakeš a Fojtík dosud pokládají takovou myšlenku za útok na socialismus — na jejich koncepci socialismu — a za povstání kontrarevolučních sil. Stejně tak smýšleli o svém zřízení Ludvík XVI. a převážná část šlechty a kléru, když jim od léta 1788 třetí stav nabízel cestu z krize, do které se Francie pod jejich vládou dostala. A protože byli neprozřetelní a neústupní, do roka v běsnění kolem pádu Bastilly odzvonily hrany jak jim, tak jejich režimu.

V Československu také dozrává nová krize celého komunistického systému. Objektivně by právě marxisté v KSČ měli vědět, co ví všechnen lid i bez Marxe, že jako vládnoucí třída jsou její aparátčící a nomenklatura v rozporu s hospodářskými podmínkami a potřebami země a že jejich zájmy tarasí cestu k její modernizaci a k jejímu rozkvětu. Subjektivně, jak napsal Pavel Tigrid, lidé v Československu jsou zklamáni, odzbrojeni a znechuceni „životní polohou“ národního společenství — nedůstojností, ve které musí den co den žít. Avšak lidská důstojnost Čechů a Slováků je jako ponorná řeka, která se začíná prodírat na světlo roku 1989 z podzemí, do něhož ji zatlačila sovětská invaze a takzvaná domácí normalizace.

Před touto krizí nemají českoslovenští komunisté na vybranou. Mohou jen oddálit její řešení, ale pak jeho cena bude pro všechny o to vyšší. Při jejím řešení není špatnou výstrahou a vodítkem francouzský rok před Bastillou, který kulminoval v Deklaraci práv člověka a občana.

V současném Československu to znamená:

1) V obecném smyslu: bezpodmínečně přijmout zásady Deklarace práv člověka a občana a všech dokumentů, které na ní byly založeny ve dvoustaleté historii zápasu o demokracii.

2) V oblasti veřejného mínění: vyčistit politickou atmosféru, která visí nad republikou již po čtyřicet let, tím, že bude odhalena úplná pravda o únoru 1948, monstrprocesech s dr. Miladou Horákovou a spol. a generálem Heliodorem Pikou, o invazi armád Varšavského paktu a o normalizaci po roce 1968.

3) V oblasti politické: odvolat vedoucí úlohu KSČ, uznat nezávislé hnutí a politické strany jako svobodného a rovného partnera a vypracovat novou, opravdu demokratickou ústavu za účasti představitelů všech politických složek československého lidu.

4) V oblasti hospodářské: nahradit současné plánování plánem rámcovým, zrušit centrální řízení a kontrolu národního hospodářství, zavést tržní systém tvorby cen, združstevnit a privatizovat všechna odvětví národního hospodářství, kde toho vyžaduje racionální přístup k výrobě, distribuci a službám.

5) V oblasti kulturní: zajistit neapostou svobodu kulturní činnosti, zrušit cenzuru v jakékoliv formě, dát plnou autonomii univerzitám, technikám a všem ostatním vysokým školám a akademiím, zrušit státní kontrolu nad církvemi a náboženskými institucemi.

6) V oblasti personální: zrušit nomenklaturu ve veřejné správě, ve správě národního hospodářství a ve vší kulturní činnosti.

Jen když budou splněny tyto podmínky, stanou se lidé v Československu československými občany v plném slova smyslu, ochotnými vzít na sebe odpovědnost za republiku, povznést se nad osobní zájmy v zájmu obecného blaha a přinést oběti, které si ode všech toto velké dílo vyžádá.

Gabčíkovo — Nagymaros

Předseda čs. federální vlády Vladislav Adamec se za porad v Bukurešti setkal s maďarským ministerským předsedou M. Nemethem a zdůraznil, že Československo žádá urychlené rozhodnutí o výstavbě nagymaroské části soustavy vodních děl na Dunaji.

Na čs. straně se v práci pokračuje. Dne 3. července se začala v Gabčíkovu napouštět voda do stavebních jam vodní elektrárny a do plavebních komor. Projektovanou úroveň voda dosáhne posledního července. Celá Gabčíkovská přehrada bude — podle informací vídeňské Die Presse — napuštěna do 1. dubna příštího roku, kdy o tři měsíce později bude spuštěna i první turbina. První turbina z osmi, z nichž alespoň dvě budou zbytečné, jestliže se Maďarsko rozhodne, že nagymaroský stupeň vodního díla nebude stavět. Zatím všechno nasvědčuje tomu, že stavět nebude.

Deklarace práv člověka a občana

Národní shromáždění představitelů francouzského lidu se dne 26. srpna 1789 usneslo ve Versailles na této deklaraci přirozených, nezadatelných a svatých práv člověka a občana.

I. Lidé jsou zrozeni a zůstávají rovni ve svých právech. Společenské rozdíly mohou být založeny pouze na společném prospěchu.

II. Účelem všech politických sdružení je zachovat přirozená a nezadatelná práva člověka. Tato práva jsou svoboda, vlastnictví, bezpečnost a odpor proti útlaku.

III. Zásada vši suverenity spočívá podstatně v národě. Žádné těleso a žádný jednotlivec nemůže vykonávat moc, která výslovně nepramení z národa.

IV. Svoboda spočívá ve schopnosti dělat cokoliv, co neškodí druhému; proto výkon přirozených práv člověka nemá hranic kromě těch, které zaručují ostatním členům společnosti požívání stejných práv.

V. Zákon může právoplatně zakázat jen takové činy, které jsou na újmou společnosti. Žádná překážka nesmí být postavena v cestu něčemu, co není zakázáno zákonem, a nikdo nemůže být nucen dělat, co zákon nepřikazuje.

VI. Zákon je výrazem obecné vůle. Všichni občané mají právo, osobně nebo prostřednictvím svých představitelů, zúčastnit se na jeho tvorbě. Zákon musí být stejný pro všechny, ať už chrání nebo trestá. Všichni občané jsou si před ním rovni a proto mají rovný přístup ke všem veřejným hodnotám, úřadům a zaměstnáním, podle své výkonnosti, a s žádným jiným rozdílem než podle svých ctností a talentů.

VII. Nikdo nemůže být obžalován, zatčen a držen ve vazbě lež v případech stanovených zákonem a v souhlase se způsobem, který zákon předepsal. Ti, kdo podnikli, usadili, vykonali nebo zavini výkon arbitrárních příkazů, budou potrestáni: avšak každý občan, povoláný nebo zadržený podle zákona, musí se podrobiti okamžitě a stane se viným svým odporem.

VIII. Pouze přísně nezbytné tresty mohou být ustaveny zákonem a nikdo nemůže být trestán, lež podle zákona přijatého a

vyhlášeného před časem trestného činu a zákonně uvedeného v platnost.

IX. Každý člověk je pokládán za neviného, dokud není shledán vinným, jestliže je souzeno držet jej ve vazbě, všechna síla, která není nezbytná k zajištění jeho osoby, je přísně zakázána zákonem.

X. Nikdo nemůže být rušen ve svých názorech, ani v náboženství, za předpokladu, že jejich výraz neruší veřejný pořádek ustavený zákonem.

XI. Svobodná výměna myšlenek a názorů je jedním z nejceněnějších práv člověka. Každý občan může proto mluvit, psát a tisknout svobodně na vlastní zodpovědnost za zneužití této svobody v případech určených zákonem.

XII. Ochrana práv člověka a občana vyžaduje existenci veřejné moci. Tato moc je ustavena ve prospěch všech, nikoliv k soukromému prospěchu těch, jimž byla svěřena.

XIII. K udržení veřejné moci a k úhradě výdajů veřejné správy je nezbytné obecné zdanění. Toto zdanění musí být rozděleno rovně na všechny občany podle jejich schopnosti platit.

XIV. Všichni občané mají právo, samo nebo prostřednictvím svých zástupců, aby jim byla prokázána nezbytnost veřejných daní, dávat k nim souhlas svobodně, sledovat jejich použití a určovat podíl k placení, prostředky k jejich ukládání a sbírání a jejich trvání.

XV. Společnost má právo volat k odpovědnosti každého činníka veřejné správy.

XVI. Každá společnost, ve které práva člověka a občana nejsou zaručena nebo ve které oddělení moci není vymezeno, je společností bez ústav.

XVIII. Vlastnictví je nedotknutelné a svaté právo, nikdo ho nemůže být zbaven, lež v případě samozřejmého požadavku veřejné nezbytnosti, potvrzené zákonem, a pak jen za podmínky spravedlivé úhrady předem.

Několik vět

(Pokračování ze strany 1)

loženy k všestrannému posouzení odborníkům i veřejnosti.

7. Aby byla zahájena svobodná diskuse nejen o padesátých letech, ale i o pražském jaru, invazi pěti států Varšavské smlouvy a následné „normalizaci“. Je smutné, že zatímco v některých zemích, jejichž armády tehdy do československého vývoje zasáhly, se dnes už o tomto tématu začíná věcně diskutovat, u nás je to stále ještě velké tabu, a to jen proto, aby nemuseli odstoupit ti lidé z politického a státního vedení, kteří jsou odpovědní za dvacetileté upadání všech oblastí společenského života u nás.

Každý, kdo souhlasí s tímto stanoviskem, může je podpořit svým podpisem.

Vládu vyzýváme, aby s ním nenaložila tak, jak je dosud zvyklá s nepohodlnými názory nakládat. Zasadila by tím osudnou ránu nadějím, jimiž jsme vedeni, totiž nadějím na skutečný společenský dialog jako jediné možné východisko ze slepé uličky, v níž se dnes Československo nalézá.

Podpisy je možno předávat či zasílat dosa-
vadním signatářům anebo na tyto adresy:

Stanislav Devátý, Revoluční 312 / 1285,
760 01 Gottwaldov; Václav Havel, Engelsovo
nábřeží 78, 120 00 Praha 2; Jiří Křižan, Navrá-
tilova 16, 110 00 Praha 1; Saša Vondra, Troja-
nova 1, 120 00 Praha 2.

Režim na Několik vět reagoval rychle: už ve chvíli, kdy text petice ještě nebyl k dispozici sdělovacím prostředkům, povolala policie některé členy kolektivu mluvčích Charty 77 k výslechům. Rudé právo den po uveřejnění petice v zahraničních rozhlasích ve článku Kdo se je vítr označilo autory petice za rozvraceče přestavby, kteří za dolary usilují o návrat ke kapitalismu. Rudé právo ví, o čem jde chartistům, ale — tážalo se ve článku — co chtějí ti druzí? Druhými mělo na mysli prominentní zpěváky, herce, kteří se neváhali pod Několik vět podepsat. Rudé právo jmenovalo ve článku Jiřího Bartoška, Vladimíra Mertu, Hanu Zagorovou, Jozefa Kemese a Jiřího Suchého. Je na biletní, že jmenování byli proto, aby se dali zastrašit, byla to pohrůžka postihem. Neboť, ukončilo Rudé právo svůj článek, Kdo se je vítr, sklízí bouřku. „Je na čase, aby si každý,

kdo se pokouší hrát s ohněm, tuto pravdu uvědomil.“

V druhém článku, nadepsaném Co mají za lubem, se hrubým slovníkem padesátých let napadají autoři a signatáři petice a dští se na ně síra a vyhrožuje jim známými pojmy. Byla zburcována veřejnost a donucována pod heslem Ne-lze mlčet odsuzovat petici i její autory, při čemž se ovšem postupuje způsobem, známým z jara roku 1977, kdy se podpisovala anti-charta, aniž se lidem řeklo, co je Charta. Teď zase lidé protestují proti něčemu, o čem nic nevědí — pokud ovšem neposlouchají zahraniční rozhlas. Otázka co mají za lubem, by se rázem zodpověděla, kdyby si mohli čs. občané Několik vět přečíst. Tam je napsáno, co mají za lubem. Režimní předstíráni, že mají za lubem něco jiného, je hanebná hra na schovávanou, ale režimu jiná hra nezbyvá: kdyby dal občanům Několik vět přečíst, houfně by se připojovali ke k protestům, ale k petici. Difamční kampaň režimu proti autorům a signatářům petice, vedená siláckými, zstrašovacími pojmy, je ovšem jen projev nerozhodnosti, slabosti a strachu.

Večerní Praha se v komentáři k Několika větám 6. července udivila, že pod petici „jsou však i jména těch, kteří nemají jediný rozumný důvod si stěžovat — ať jsou to vědecktí pracovníci, dělníci nebo umělci. Naše společnost například umělcům dává všechny podmínky k jejich seberealizaci a za takových finančních podmínek, o jakých se jiným profesím ani nesní. Jejich příjmy se pohybují ročně v průměru od 110 000 Kčs až do výše přesahující milión korun.“ Večerní Praha dále uvádí, že podobný cíl (jako Několik vět) bezpochyby sleduje i „dotazník“, rozeseřaný tzv. nezávislou skupinou, zabývající se průzkumem veřejného mínění. „Vyplněný dotazník se má zaslat mj. na FS ČSSR a velvyslanectví USA v Praze, které má údajně zajistit objektivní vyhodnocení. Je otázkou, proč právě tam, když víme, jak proti nám USA po desítky let vystupují. Otázky se týkají schopnosti naší vlády, legitimnosti vedoucí úlohy KSČ atd. a dikci otázek dotazník de facto vyzývá ke zrušení Lidových milic a nastolení systému „svobodné“ politické a odborové plurality.“ K tomu lze jen dodat, že jsme na vyhodnocení dotazníku skutečně zvědaví.

České slovo

Vychází měsíčně. Vydává, za redakci a inzerci odpovídá dr. A. Benešová, tel.: 637 70 96 (jen dopoledne). Řídí šéfredaktor Meloun.

Veškerou korespondenci posílejte na: České Slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Jegliche Korrespondenz bitte an: České Slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Zeitschrift der tschechoslowakischen Exulanten. Inhaber 100%, Verleger und verantwortlich für die Redaktion u. Anzeigen: Dr. A. Benes, Juristin, H. Hilpertstr. 2, 8000 München 83.

Druck: G. Fimberger, Clemensstr. 27, 8000 München 40

Roční předplatné: normální poštou 25 DM, letecky 14-18 \$ (podle země), cena jednotlivých výstřků 2, 50 DM nebo 1, 20 \$.

Bankovní konto: Commerzbank, Bülowstr. 7, 8000 München 80, č. konta 3710373. Při bankovních převodech z ciziny musíme hradit bank. výlohy v částce 5 DM. Zvyšte tedy, prosím, zaslano platbu o 5 DM.

Poštovní konto: České Slovo, Dr. A. Beneš, Nr. 431 04-806, Postsparkasse München.

Předplatné lze uhradit šekem, „Money Orderem“ nebo též v dopise příslušnému zástupci.

Zástupci Českého Slova

a roční předplatné v jednotlivých zemích:

AUSTRÁLIE: lodí 20 \$A, letecky 30 \$A
František Nový, Mount Compass, S. Australia 5210
DÁNSKO: 90 DKr.

FRANCIE: 75 Fr.
Alois Čížek, 37 Av. J. Segretin, F-93220 Gagny,
tel.: /1/ 43882466

JIŽNÍ AFRIKA: lodí 25 Rnd., letecky 33 Rnd.
Jiří Nechytíl, 9 Bushhau Rd., West Turfontein
Johannesburg, South Africa

KANADA: lodí 14 \$ Can., letecky 17 \$ Can.
P. a L. Stanislav, 1723-58 St.N.E., Calgary, Alta.
T1Y 1M8

NORSKO: 90 NKr
RAKOUSKO: 155 ÖSch.
K. Pecháček, Schiessgraben 5, 2500 Baden-Leesdorf
Sparkasse Baden, Kt.Nr. 0001-112 853

ŠVÉDSKO: 90 SKr.
Radomír Talpa, Box 412, S-20124 Malmö

ŠVÝCARSKO: 24 ŠFr.
Ilya Pittner, Wallrütistr. 88, CH-8404 Winterthur
USA: lodí 13 \$, letecky 16 \$
L. Drobílková, 555 Mt. Prospect Ave., Apt. 2D,
Newark, NJ 07104

VELKÁ BRITÁNIE (IRSKO): 8,00 UK liber

Ovace kardinálu Tomáškoví

Dokončení ze str. 1

Očekávala se účast kardinála Tomko z Vatikánu, ale ten nepřijel, protože čs. úřady mu sice povolily návštěvu, ale s podmínkou, že ji omezí jenom na Prahu a že nepojede na pouť do Levoče, která se konala v neděli příštího dne. Kardinál Tomko tuto podmínku nepřijal a raději se návštěvy Československa zřekl. Českému biskupovi v Římě, dr. Jaroslavu Škarvadovi, visum prostě nebylo povoleno.

V průběhu pontifikální mše přečetl velvyslanec Vatikánu, arcibiskup Francesco Colasuonno, latinský pozdravný list, který kardinálu Tomáškoví poslal papež Jan Pavel II. Text byl překládán do češtiny a na několika místech pozdraven potleskem. Strhující, několikaminutový potlesk se ozval po slovech, v nichž papež nazval kardinála Tomáška neúnavným bojovníkem za lidská práva a za náboženskou svobodu. V listě projevil Jan Pavel II. lítost nad tím, že mu nebylo dovoleno navštívit Československo, aby mohl kardinála Tomáška ve svatovítské katedrále osobně obejmout.

Valná část účastníků obřadů se po skončení mše přesunula na Hradčanské náměstí před Arcibiskupský palác, aby tam opětovně provolávala slávu otci kardinálovi. Také papeži byla několikrát provolána sláva a vznesen požadavek, aby mu bylo dovoleno navštívit Československo u příležitosti svatořečení blahoslavené Anežky České. Opětovně byl vyvoláván „otec kardinál“, několikrát se objevil na balkóně Arcibiskupského paláce, odkud za nadšených ovací věřícím žehnal. Za holdu, který trval několik hodin, dav pozdravil i biskupy Sokola, Lišku, Lebedu a také Korce a Očenáška, kteří působí bez státního souhlasu. Několikrát zazněla na Hradčanském náměstí státní hymna, Svatováclavský chorál, a co chvíli lidé volali „chceme náboženskou svobodu“ a „chceme svobodu“. Až když jeden biskup požádal shromážděné, aby se rozešli, protože je kardinál Tomášek unaven, začali lidé náměstí opouštět. Uniformovaná policie na náměstí nebyla, ale v oknech Pražského hradu byl průběh oslav před Arcibiskupským palácem natáčen televizními kamerami.

Některé televizní stanice v západní Evropě přinesly záběry ze svatovítské katedrály a z pozdějšího shromáždění na náměstí již v sobotu večer, některé v nedělních pořadech.

Rada svobodného Československa

V New Yorku se 2. června konalo zasedání zastupitelstva Rady svobodného Československa. Po zprávách předsedy výkonného výboru, prof. dr. Mojmir Povolného, místopředsedy dr. Martina Kvetko a generálního tajemníka prof. dr. Jiřího Horáka se rokování soustředilo na mezinárodní situaci, jak se vyvíjela po bruselské konferenci Atlantického společenství. Zastupitelstvo se rozhodlo poděkovat prezidentu Bushovi zejména za projev, v němž zdůraznil, že americká vláda a spojenci budou naléhat na uspořádání svobodných voleb v zemích středovýchodní Evropy.

V rozpravě o situaci v Československu zaujalo zastupitelstvo stanovisko, že je třeba rozšířit styky a spolupráci s domovem, se všemi nezávislými iniciativami občanstva, podporovat jejich činnost morálně, politicky, a pokud lze, i finančně. Útoky režimu na Chartu 77, nezávislé iniciativy a na exil jsou důkazem, že je zapotřebí styky s domovem přestavovat a sjednotit domácí síly se silami v exilu s cílem, aby se do naší vlasti vrátila svoboda, nezávislost a demokracie. Jestliže se na této cestě vyskytnou politické mezistupně, které ještě nebudou znamenat úplné dosažení vytčených cílů, Rada je rozhodnuta podporovat i tuto politiku a napomáhat tak k rozšiřování prostoru pro činnost nezávislých iniciativ.

Ve zprávě zástupce Rady ve Washingtonu, dr. Vladimíra Kabeše, bylo vzpomenu, že Spojené státy jmenovaly novým velvyslancem v Praze paní Shirley Temple Black, i u nás dobře známou. Rada se rozhodla pozdravit ji v této nové funkci a upozornit ji na některá specifika, spojená s diplomatickou službou v Československu.

Zastupitelství na závěr debatovalo o připravované změně stanov, aby se v nich výrazněji zdůraznil princip demokratického federativního vládního systému, v němž naše národy chtějí svorně žít. RSC

Úprava vztahů a valuty

Slovenská národní rada v Kanadě při nedávné návštěvě kanadského ministra zahraničí Clarka protestovala proti nedodržování lidských práv v Československu. Ohradila se také proti tomu, že čs. úřady považují za československé občany i děti emigrantů, které se narodily v Kanadě. Tyto děti mohou navštívit zemi původu svých rodičů jen tehdy, jestliže si „upraví vztahy“ a zaplatí do čs. státní pokladny valuty.

Zahynul v Pakistánu

Expedici Tatra kolem světa postihla 27. června při cestě severním Pakistánem tragická ztráta. Při přejezdu horské řeky zmizel pod převrhnutým člunem člen expedice, František Jeneš, pilot ultralehkého letadla. Několikadenní pátrání po něm bylo bezvýsledné. Jeneš byl dočasně prohlášen za nezvěstného.

Československo zase testovacím terénem?

Dokončení ze str. 1

matu, do něhož se musí vrátit — jak se v provolání říká — „duch svobody, důvěry, tolerance a plurality“. V provolání je vysloveno několik jednoduchých a snadno splnitelných požadavků, jejichž splnění by pomohlo takové klima vytvořit. Provolání vychází z celkem logické úvahy, že nemají-li být systémové změny jen prozatímní, částečné, zmatečné a nedomyšlené, musí jim předcházet věcná diskuse o nich a musí být vytvořeny podmínky, které takovou věcnou diskusi umožní.

„Několik vět“ už podespaly tisíce lidí, od známých herců až po neznámé dělníky, od předáků nezávislých iniciativ až po členy KSČ, od katolíků až po bývalé komunistické vůdce. Provolání je permanentně v celé republice podepisováno — a to navzdory velmi rychlé a ostře odmítavé reakci moci, která tuto pokojnou výzvu k dialogu nazvala — v duchu svého stalinský zvráceného způsobu myšlení — „pokusem o konfrontaci“.

Co bude dál, nikdo teď neví. Možná to je právě tato moc, která se rozhodla pro konfrontaci, zahájí nové represe a pokusí se jimi opět společnost zastrašit (což bude ovšem stále těžší). Možná to byla jen její první emotivní reakce, vyvolaná děsem, a časem se i v jejím prostředí prosadí zdravý rozum a otevře se naděje, že i Československo se konečně vydá — aniž by za to muselo zaplatit bídou, zmatky a lidskými obětmi — cestou svobodné sebereflexe a z ní rostoucí sebereformy. Možné je v tuto chvíli téměř vše; situace je otevřená víc než kdykoli za posledních dvacet let.

Nepíšu o tom jen jako o pikantní informaci z

Rudí SA — manni v Praze

Počátkem srpna vyvrcholila krizová situace v čínském hlavním městě a čínská armáda si vynutila dodržování pravidel stanného práva několika divizemi tanků a pěších vojáků, kteří krvavým způsobem obsadili hlavní náměstí Tiananmen. Toto náměstí bylo po řadu dní předtím jevištěm pořádaných manifestací studentů, k nimž se připojili dělníci a jiní občané. Studenti původně žádali zlepšení úrovně svého ubytování, jakož i studia, větší respekt k intelektuálům a odstranění korupce ve vedení strany a vlády. Tyto studentské manifestace vedly k podobným interpelacím v jiných čínských městech a účastníci manifestací se nakonec soustředili na jeden společný cíl: demokratizace země. Jako symbol svého požadavku postavili studenti na hlavním náměstí v

Peking symbolickou sochu demokracie. Tanky a pušky Čínské lidové armády krvavým způsobem učinily těmto požadavkům hlasnosti a demokratizace náhlý konec. Televizní a filmové záběry toho, jak „lidová a dělnická

vláda“ potlačovala ozbrojenými vojáky základní požadavky lidu a jak vodila zatčené vůdce studentů na popraviště, připomínaly do jisté míry záběry z lednových zásahů zvláštních policejních oddílů čs. „lidové a dělnické vlády“ proti účastníkům pořádané manifestace čs.

Vedoucí úloha KSČ nemorální

Charta 77 vydala 10. července Dokument č. 500 „O přípravě nové ústavy a vedoucí úloze KSČ“. v Dokumentu, z něhož přinášíme podstatné výňatky, se konstatuje, že republika novou ústavu potřebuje, neboť dosavadní ústava je spíš ideologickou fikcí než základním kamenem právního řádu a zárukou rozvoje demokratické společnosti. Ale — uvádí se v Dokumentu — způsob přípravy nové ústavy vzbuzuje důvodné podezření, že nemá být prvním a základním krokem k nápravě poměrů, nýbrž pouhou, poněkud zmodernizovanou kamufláží dosavadního statu quo. Generální tajemník ÚV KSČ předložil veřejnosti ústavní koncepci, která úplně ignoruje nynější společenskou krizi a současně kategorickými postuláty, např. pokud jde o tzv. vedoucí úlohu KSČ, předem odmítá zásadnější diskusi o principech nové ústavy.

Návrh ústavy připravuje komise KSČ a Národní fronty, podřízená předsednictvu ÚV KSČ. Odborná i laická veřejnost je o práci komise informována sporadicky a okrajově. O nejdůležitějších otázkách, zvláště pak o postavení KSČ a Národní fronty, diskutuje komise za zavřenými dveřmi.

O konečném znění ústavy se má konat všelidová diskuse. Aby taková diskuse měla smysl, musí být už dnes, v době prací na návrhu ústavy, slyšen hlas celé zainteresované veřejnosti, včetně její opoziční či oponující části... Navrhujeme proto, aby o základních principech nové ústavy, zvláště o vedoucí úloze strany a monopolu jediného, státem uznávaného a vyžadovaného světového názoru, uspořádáno referendum, jehož výsledky by byly pro tvůrce nové ústavy závazné, nebo aby bylo ve skutečně svobodných volbách vytvořeno mimořádné ústavodárné shromáždění, pověřené vypracováním nové ústavy.

jakési malé a nedůležité země. Píšu o tom jako člověk, který si uvědomuje, že v této zemi se z mnoha různých (včetně geopolitických) důvodů a bez ohledu na to, zda se nám to líbí nebo nelíbí, vždycky rozhoduje o čemsi víc, než jen o nás. Jsme zemí, kde od dávné historie až dodnes nejčastěji vznikaly (ale i končily...) různé evropské — a posléze i světové — konflagrance; jsme země, kde se křížují od nepaměti různé duchovní a politické proudy a kde se díky tomu tradičně jaksi zauzlují i rozuzlují evropské dějiny; jsme zemí, kde se nejednou rozhodovalo o osudu mnoha jiných zemí nebo kde byl jejich osud bezděky předznamenán.

Možná je tomu tak i dnes. Možná i dnes bude zase Československo — aniž o to bude nějak zvlášť stát — oním klíčovým místem, kde se bude rozhodovat o osudu toho velkého pohybu, jehož jsme v sovětském bloku svědky, a tím i o nadějích celé Evropy na lepší budoucnost. Možná je dnes takhle malá a pro leckoho nezajímavá země opět oním „testovacím terénem“, na němž se projeví, o co vlastně jde: zda o skutečnou touhu komunistického světa překročit svůj dosavadní stín a dát přednost hodnotám všelidským před hodnotami mocensko-prestižními, jak Gorbačov slibuje, anebo zda touha po svobodě a lidské důstojnosti přeci jen musí na tomto historickém rozcestí ustoupit v posledním okamžiku pochybnému ideálu monolitního impéria s jeho systémem všemocných mistodržitelů.

A není vyloučeno, že právě osud „Několika vět“ podá první výmluvnější zprávu o tom, jak tento test probíhá.

3. července 1989

ABY BYLO JASNO

občanů na Václavském náměstí. Zatím co čínští vojáci na náměstí Tiananmen mně připomínali příslušníky nacistických SS — oddílů, zvláštní policajti s bílými helmami a s idiotskými úšklebky na Václavském náměstí neměli ve

svém vzezření a počínání daleko od nacistických úderníků SA. Tak daleko tedy klesly některé komunistické režimy, lépe řečeno Stalinovi či Mao-cetungovi dědici, kteří se

KŘESOMYSL

nemíní podrobit vůli lidu a které pomýšlení na to, že by se měli o moc dělit s někým jiným, nutí paranoicky k policejským a vojenským zásahům proti občanům.

To, že se primitivní Jakešové drží křečovitě u moci pomocí policejských pendreků, celkem nepřekvapuje. Neomezená moc korumpuje a ještě se nenašel ani jeden diktátor, který by se jí za svého života dobrovolně vzdal. Překvapuje však, že Deng-Hsiaoping, kterému je téměř 85 let, po svých krvavých zkušenostech s Mao-cetungem a jeho Kulturní revolucí, najednou zavelel „Čelem vzad“ a ohrozil slibný vývoj v Číně. Kdyby studentům na začátku jejich manifestací do jisté míry vyhověl, situaci by si asi udržel pod kontrolou a reformy mohly klidně dále pokračovat. Ve vedení strany a režimu se však za manifestace vytvořily dva tábory: Jedna skupina byla pro kompromis a další reformistickou politiku. V jejím čele byl gen. tajemník Žao Ziang. Druhá v čele s Deng-Hsiaopingem byla pro radikální zásah proti „kontrarevoluci“ a na své straně měla hlavní velitele armády. Nakonec Deng uplatnil svou vůdcovskou pozici a nařídil zásah armády. Žao byl vyzván, aby se dobrovolně vzdal své funkce, což by pro veřejnost naznačovalo, že vedení je jednotné a že Žao uznal „své chyby“. Žao však odmítl a byl pak zbaven všech svých funkcí kromě členství ve straně. To znamená, že jednoho dne se může vrátit do vedení, jak to svého času po své rehabilitaci učinil sám Deng-Hsiaoping. Klade se však otázka: Co teď? Jaké alternativy má západní Evropa a s ní USA? Protesty? Sankce?

Kritická prohlášení učinily téměř všechny demokratické vlády. Množí se protesty proti porušení lidských práv. Jenže komunistická Čína se nepodílí na helsinském procesu a Helsinskou deklaraci tedy nepodepsala. Protesty odmítá jako zásah do svých vnitřních záležitostí. Domácí veřejnosti vysvětluje situaci obvyklým stalinským a goebbelsovským způsobem: Násilnosti začali studenti na náměstí Tiananmen a když začali útočit na vojáky a zapalovat tanky, případně ničit jiná vojenská vozidla, vojáci zavedli podle pravidel stanného práva pořádek. Studentům prý nebylo vážně ublíženo (ačkoliv jsou svědci toho, jak na ně vojáci střelili) a zranění prý byli jen „mírumilovnými vojáky“.

Ozvaly se na Západě také hlasy, že by se měly proti Číně vyhlásit sankce. USA se však už v minulosti přesvědčily o tom, že v mírových dobách sankce nejsou účinné, že se vždy najde stát, který je ignoruje a na celou akci doplatí stát, který sankce vyhlásí, a ne země, která má být terčem sankcí.

Před toto dilemma byla postavena především vláda Spojených států. President Bush se vyslovil kriticky o vojenském zásahu proti čínským studentům v Peking, avšak další, konkrétní krok nečinil. Vystavil se tím kritice nejen doma, ale i v zahraničí. Avšak někteří známí publicisté, politici i bývalí státníci (např. president Nixon, který se přičinil počátkem sedmdesátých let spolu s dr. Kissingerem o normalizaci americko-čínských vztahů) se postavili na stranu presidenta Bushe. Radikální postup USA proti současnému čínskému vedení by prý mohl situaci ještě zhoršit. Na příklad Sovětský svaz i v nynějším období hlasnosti je připraven nahradit Američany v Peking a dodat Číně nejen své zastaralé zbraně, ale i jiné potřebné věci, bez kterých se klidně obejde a které Čína nutně potřebuje. Japonci jsou dnes v Číně ekonomicky a technicky velmi aktivní a také oni by uvítali, kdyby Američané z Číny odešli. A pak je tu ještě jedna věc, o které se až dosud nemluvilo a nepsalo: Až do konce sedmdesátých let měly USA síť odposlecho- vých stanic a monitorů, které sledovaly sovětskou raketovou a jadernou techniku, v Iránu. Když však převzal v Iránu vládu Chomeini, USA a čínská vláda se dohodly, že bude k jejich

Dokončení na str. 41

V SRPNU NEVYJDEME
PŘEJEME VÁM PŘÍJEMNÉ PRÁZDNINY

vzájemnému prospěchu, když budou tyto stanice vybudovány v západní Číně a zaměřeny přímo na Semipalatinsk a jiná sovětská střediska raketové a jaderné techniky. Tyto stanice a monitory působí v Číně od r. 1980. Obsluhují je čínští a američtí technici, a USA dostávají veškerý zachycený materiál. Tato technická spolupráce nebyla nedávnými událostmi v Pekingu přerušena a je v zájmu západního světa, aby se v ní pokračovalo.

Ovšem i současní vůdci komunistické Číny mají zájem na tom, aby technická a ekonomická spolupráce se Západem nebyla přerušena. I

ABY BYLO JASNO

když čínská perestrojka začala o řadu let dříve než sovětská, její výsledky zatím nejsou valné. Podobně jako v Sovětském svazu efektivnost ekonomických reforem je brzděna jednak byrokraty, jednak polovičatostí, pokud jde o glasnost a demokratizaci. V Číně je situace snad ještě horší než v Sovětském svazu, protože čínský režim nemínil glasnost povolit - o demokratizaci ani nemluvě. Soukromé podnikání bylo sice v určitých uzavřených oblastech povoleno, avšak stráničit byrokrati je brzdí, kde jen mohou. Státní výkup zemědělských produktů sice pokračuje, ale vládní úřady nemají čím platit - a zemědělci dostávají jen papírové dlužní úpisy. Jak s nimi zasejí a zasadí příští úrodu, jim neporadí ani Marx ani Deng-Hsiaoping.

A pak je tu otázka Hongkongu, který má být v devadesátých letech připojen zpět k Číně. V Hongkongu samém nejnovější události v Pekingu vyvolaly paniku. Většina čínských obyvatel této britské kolonie je nyní proti připojení k Číně, případně je rozhodnuta kolonii včas opustit. Také obyvatelstvo Tchajwanu dostalo událostmi v Pekingu varovnou lekci. Z Pekingu se předtím ozývaly hlasy, že by mohla být vytvořena jakási organická unie mezi kontinentální Čínou a Tchajwanem, při čemž by prý tchajwanský politický a ekonomický systém nemusel být vůbec měněn. Ve sdělovacích prostředcích se dokonce ozvaly hlasy, že snad v nejbližší době může dojít k nějakému jednání mezi Pekingem a Tchajpejí. Na Tchajwanu mají nyní jiné starosti.

Pak je zde ještě jeden jazyček na váze. Tisíce čínských studentů studují na Západě. Jen v USA je jich na 40 tisíc. Většina těchto studentů je členy čínské komunistické strany. Za červnových manifestací, demonstrací a krvavých zásahů čínské armády se mnozí tito studenti postavili na stranu svých kolegů v Pekingu. Mnozí nyní vystupují demonstrativně z komunistické strany. To znamená, že se domů asi nevrátí, nezmění-li se poměry v Číně k lepšímu. Pro Čínu to bude nenahraditelná ztráta.

Jaký bude vývoj v Číně v nejbližších měsících či letech, nedá se dnes říci. Pro mezinárodní pozorovatele, kteří vývoj v Číně od začátku sedmdesátých let s obdivem sledovali, je červnový zvrát velkým zklamáním. Režim, který procházel obrodním procesem téměř na všech frontách, byl celkem stabilní, otevřel své brány zahraničním návštěvníkům a nesnažil se jim předvádět Potěmkinovy vesnice, se přes noc změnil ve starý maocetungovský policejní stát, který své krvavé zásahy zastírá průhlednou propagandou o tzv. kontrarevoluci, podkopávání socialismu a nepřátelích lidu.

Nový režim je zřejmě jen přechodná „národní správa“, složená z konzervativních členů starého vedení. Nesporný je zatím jen Deng-Hsiaoping který má za sebou velitele armády. Co se však stane, když zemře? Stoupenci reforem, kteří byli v poslední době z vedení odstaveni, čekají jistě na novou příležitost. Rozhodující roli může hrát opět armáda. A ta zřejmě není docela jednotná. Ukázalo se to krátce po vyhlášení stanného práva, kdy některé divize odmítly jít proti lidu a násilím obsadit Tiananmen.

Nejnovější vývoj v komunistické Číně je ovšem dalším varováním, že komunistům, kteří jsou totálně u moci, nelze nikdy věřit i když se soustavně zařikávají glasností, demokratizací a perestrojkou. Ostatně lekci v tomto směru nám dala mimo jiné soudružka Margot Honeckero-vá z východního Berlína když prohlásila, že východoněmečtí komunisté schvalují vojenský zásah v Pekingu a že každá snaha o liberalizaci je namířena proti socialismu. Blíže pravdě by byla, kdyby řekla, že stoupenci liberalizace ohrožují svými snahami vedoucí postavení komunistických diktátorů, jako je její manžel. Ostatně soudružka Honeckero-vá je členkou politbyra a jde tedy i o její koryto. A v tom je právě zakopaný pes. Pokud budou komunisté trvat na vedoucí roli své strany a na tom, že se nedají nikým kontrolovat a že se s nikým nemíní dělit o moc, řeči o nějaké skutečné demokratizaci či efektivní ekonomické perestrojce jsou zbytečné. Prostě nelze jim věřit, jak názorně ukázal Deng-Hsiaoping.

Odhalení památníku obětím komunismu

Tradiční Československý den v kanadském Torontu, pořádaný letos po dvačtyřicáté, se konal v neděli 2. července v přírodním kulturním středisku Masaryktown s mimořádně obohaceným pořadem. Důstojným úvodním aktem ke dni bylo slavnostní odhalení památníku obětím komunistického režimu v Československu. Památník je 220 cm vysoká, z bronzu za studena odlitá postava stíhaného muže, připoutaného k srpu a kladivu, stylizovaných do tvaru kříže. V podstavci pomníku je bronzová deska s nápisem v češtině a slovenštině: „Obětím komunismu, jménem československého exilu K-231: 2. července 1989“.

Podnět ke zřízení památníku vzešel z Klubu K-231, což je organizace, sdružující bývalé čs. politické vězně, velmi činná v několika svobodných státech a právě v Kanadě snad nejčilejší. Památník byl budován k uctění oněch mučedníků, kteří za své přesvědčení byli popraveni, kteří zahynuli v čs. koncentračních táborech, kteří snahu o útek na svobodu zaplatili smrtí v ostatních drátech na hranicích a vůbec k uctění všech, kteří přišli o život vinou komunistického režimu. K iniciativě Klubu K-231 se připojily a záštitu převzaly Čs. sdružení v Kanadě, Dámský výbor Čs. sdružení v Torontu, Krajanský výbor v Clevelandu, Masaryk Memorial Institut, Menšíňová rada české a slovenské větve ve Vídni, Národní rada žen svobodného Československa, Rada svobodného Československa, nakladatelství 68 Publishers, Společnost pro vědu a umění, Ústředí demokratických organizací v Austrálii a na Novém Zélandě, Ústředí čs. sokolstva v zahraničí. K finančnímu zajištění památníku vypsal Klub K-231 dobrovolnou sbírku, která byla úspěšnější, než se dalo čekat Brzký a dostatečný výtěžek sbírky velmi usnadnil práci Výboru pro zřízení památníku.

Slavnostní odhalení bylo aktem současníků, oceňujících velikost obětí zlé minulosti. Ovšem

dálo se to s vědomím, že zlá minulost není ukončeným obdobím, za níž byla dávno udělena tečka, že bohužel pokračuje a že v Československu byli a zase jsou v minulých dvaceti letech političtí vězni. Po té stránce bylo odhalení pomníku tryznou za mrtvé, ale též protestem za živé. V tom smyslu nepochybně chápali odhalení památníku i četní hosté, představitelé kanadského veřejného života, zástupci Poláků, žijících v Kanadě, čs. legionáři i sokolové. Pozdravné připsy zaslali předseda kanadské federální vlády i představitelé opozičních stran.

Z řečníků ministr kanadské federální vlády Otto Jelinek připomněl, že je z rodiny, která před komunisty musela z Československa utéci. K čs. původu se rovněž přihlásila ve svém projevu ministryně bytové výstavby v provincii Ontario. Předseda Výkonného výboru Rady svobodného Československa, prof. Mojmir Povolný, se zamyslel nad skutečností, že zatímco v první polovině našeho století symbolizovali nejvyšší oběť ve službě národu neznámý voják a hrob neznámého vojína, ve druhé polovině ji symbolizuje politický vezeň a jeho neznámý hrob: Na závěr předsedkyně Klubu K-231 Eda Ottová poděkovala všem, kteří se zasloužili o zřízení památníku, jež arci nemohla vyjmenovat všechny. Poděkovala autorovi památníku, českému sochaři Josefu Randovi z kanadského Winnipegu a Milanu Havlínovi za zahrádní úpravu památníku, která symbolizuje českou krajinu. Za zpěvu státní hymny byl památník odhalen a přicházeli zástupci krajanských a exilových organizací, aby k němu položili kytice a věnce. Svým věncem se k počtu obětí připojili i polští veteráni.

Po pietním aktu se rozvinul obvyklý pořad Československého dne: cvičili sokolové, zajuchaly taneční soubory, konala se fotbalová soutěž a k tomu všemu vyhrávala staročeská dechová kapela z Clevelandu. Bylo rušno až do večera.

Jinou ostudou, bude-li odsouzen, bude případ Petra Cibulky, sběratele a propagátora undergroundové hudby. Cibulka je vězněn od minulého října v Brně. Úřady chtějí Petru Cibulkovi dokázat, že se šířením alternativní hudby obohacoval. Prý hudbu, nahrávanou v letech 1984-88 na magnetofonové pásky a kazety, prodával se ziskem 56 000 Kčs, prodej písemností mu měl vynesť 25 000 Kčs, v bytě byly zkonfiskovány pásky, kazety a nahrávací zařízení v hodnotě přes 410 000 Kčs. A množství písemností protispolečenského charakteru. Že to nebyly písemnosti, chválící režim, tomu se dá uvěřit. Že zabavené pásky a písemnosti byly sbírka, kterou Petr Cibulka mnoho let pořizoval a která zachycuje vznik a vývoj alternativní hudební a pěvecké kultury v Československu, se v úřední zprávě neříká. Podobně jako u Stárka, i tady nejde o nic jiného než o zastrašování.

Mstivým projevem režimní zvůle bylo úřední rozhodnutí zkonfiskovat cestovní pas paní Olze Havlové, manželce spisovatele Václava Havla. Chtěla soukromě navštívit přátele v Rakousku. Požádala 29. května o výjezdni doložku a bylo jí řečeno, že ji dostane. Když si pro ni 26. června přišla, nechali ji půl hodiny čekat a potom jí dali na kusu papíru potvrzení, že se její pas zabavuje, protože její cesta do zahraničí „není v zájmu státu“. To se stalo několik málo hodin před plánovaným odjezdem. Místo odpočinout si do Rakouska, odjela paní Olga za manželem do Hrádečku.

Ruth Šormová, aktivistka Nezávislého mírového hnutí, byla postižena stejným osudem jako paní Havlová. Už měla dokonce výjezdni doložku v cestovním pasu — chtěla se ve Španělsku setkat s pacifisty z evropského nukleárního odzbrojení a později navštívit Maďar-

Sedesát let Kamila Beny

Náš dlouholetý spolupracovník Kamil Bena se 17. července dožil šedesáti let. Pochází z Opavy, kde jeho otec byl učitelem a zasloužilým, čelným pracovníkem Matice slezské. Kamil vyrůstal v Brně, kde absolvoval obchodní akademii. V r. 1949 odešel do exilu. První čas strávil v uprchlických táborech v Rakousku a poblíž města Lindau u Bodamského jezera, kde poznal svoji nastávající choť, paní Ginu. V roce 1952 nastoupil službu v čs. oddělení rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově, kde pracoval jako redaktor a posléze byl vedoucím osobního referátu čs. oddělení stanice. Před dvěma roky, po 35leté službě ve Svobodné Evropě, odešel do penze. Usadil se s paní Ginou ve Phoenixu, v americkém státě Arizona. Po dobu svého působení v Mnichově byl činným v exilovém hnutí, členem Výboru rady svobodného Československa; působí v předsednictvu Ústředí čs. strany národně sociální v exilu jako její zahraniční referent. V roce 1955 byl spoluzakladatelem našeho listu, do kterého přispíval svými články a zprávami. Jeho šedesáté narozeniny byly smutné, neboť 29. června zemřela Kamilovi jeho choť, paní Gina. Nad ztrátou jeho drahé manželky vyslovujeme Kamilovi upřímnou soustrast. A k jeho šedesátinám přejeme hodně zdraví a dlouhá léta klidného, spokojeného života.

Redakce

Paní Gina Benová zemřela

Ačkoliv se zpráva o jejím skonu dala očekávat v minulých letech několikrát, přece jen překvapuje a zarmucuje, když se ji nyní dovídáme jako neodčinitelnou skutečnost. Paní Gina Benová, manželka redaktora Kamila Beny, zemřela v arizonském Phoenixu dne 29. června ve věku 61 let. Churavěla dlouho, s nemocí statečně zápolila, nedávala se jí zkrušit. Lékaři už před časem řekli, že žije jen silou vlastní vůle. V Arizoně strávila své poslední dva roky. Před tím po 35 let žila v Mnichově po boku manžela, redaktora čs. oddělení Svobodné Evropy. Dceři Iloně byla vzorou matkou, manželovi — dokud ji síly stačily — spolehlivou oporou. V posledních letech byla odkázána většinou na lůžko a na manželovu pomoc. Byla pohřbena v kruhu rodiny a známých ve Phoenixu 1. července. Všichni její přátelé budeme na ni vzpomínat jen v dobrém. Kamilovi a Ilonce vyslovujeme nejpříjemnější soustrast.

České Slovo, Mnichov

České knihkupectví v Mnichově

Od ledna 1988 jsou mnichovští a přespolní obohaceni o možnost nakoupit si osobně české, slovenské, polské a překladové knihy každý den v menším obchodu v mnichovském Schwabingu, nedaleko **Pinakotéky**. V **Hess strasse 88**, 8 München 40 je denně otevřena včetně **sobot** pobočka frankfurtského **Dialogu**, tel.: 089/52 57 10. Kromě knih se zde nabízí i gramodesky, kazety a videotéka.

sko, ale 27. června přišla k ní do bytu v Soběslavi policie a pas jí zkonfiskovala. Ruth Šormová to vůbec nemá u čs. úřadů dobré. Dne 29. června byla předvedena s Pavlem Kutilem na Veřejnou bezpečnost v Praze a čtyři hodiny tam držena, protože chtěla spolu s dalšími aktivisty uspořádat před čínským velvyslanectvím manifestaci solidarity s čínskými studenty. Téhož dne ráno byli v Plzni zadrženi pro tutéž záležitost Jiří Šašek a František Pitor, odpoledne byli propuštěni.

Výbor na ochranu nespravedlivě stíhaných upozornil na případ bratří Huškových z Vítkova, kteří koncem února sepsali prohlášení o údajném porušování mezinárodních smluv, které chtěli dát přečíst známým, získat případně jejich podpisy a prohlášení pak odeslat prezidentu Husákovi. Ale SNB zakročila dřív, než to mohli uskutečnit. Nicméně jsou nyní trestně stíháni za přípravu útoku na státní orgán. V jiném sdělení informuje VONS o stíhání aktivistů Společenství přátel USA v Pardubicích, jejichž setkání bylo 8. dubna policií rozpuštěno, někteří účastníci předvedeni a později obviněni z přechínu proti veřejnému pořádku. Těm podezřelým byly zabaveny cestovní pasy s odůvodněním, že jejich vycestování do ciziny by bylo v rozporu s ochranou vnitřního pořádku.

Petr Pospíchal z Prahy je stíhán za podvracení republiky a hrozí mu trest až deseti let žaláře. Co provedl? Jako člen československopolské Solidarity se stýkal s polskými aktivisty, například i se Zbigniewem Janasem a Januszem Oniszkiewiczem, kteří se nedávno stali řádně zvolenými poslanci polského sejmku. Ale v Pospíchalově trestním spise figurují jako doklad snah vyšetřovaného „podvracet republiku ve spojení s cizí mocí“.

PERZEKUCE

Za justiční skandál se právem považuje rozsudek, jímž byl 28. června 36letý dělník František Stárek z Teplic odsouzen okresním soudem v Ústí nad Orlicí k dvěma a půl roku žaláře ve II. nápravné skupině a jeho družka, Iva Vojtková z České Třebové, k jednomu roku vězení podmíněně na dva roky. Stárek byl odsouzen za pobuřování, Vojtková za napomáhání. Stárek byl redaktorem a vydavatelem časopisu Vokno a Voknoviny, časopisů nepovolených a režimu krajně nepohodlných. Stárek v roce 1976 sympatizoval s vězňnými hudebníky skupiny Plastic People, v roce 1977 podepsal Chartu a je členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Za vydávání časopisu Vokno byl na tři a půl roku uvězněn a pak podroben ochrannému dohledu. Po odpykání trestu časopis obnovil. Úřady rozhodly, že Vokno zlikvidují a Stárka od 23. února 1989 držely ve vazbě v Hradci Králové. Za Stárka se postavili mluvčí Charty a skupina 25 občanů z Chomutova, kteří napsali předsedovi soudu v Ústí nad Orlicí, že postup úřadů proti Stárkovi je v příkrém rozporu s čs. ústavou a že — bude-li Stárek a Vojtková odsouzeni — měli by být souzeni i oni, členáři Vokna, protože „bez nás by nebylo jich a bez nich by nebylo nás“. Ústecký soud vynesl rozsudek, ale případ Stárek — Vojtková tím zdaleka neukončil. Sdružení amerických novinářů, soukromé organizace se sídlem v New Yorku, hodlá se Stárkova případu ujmout a poslat M. Jakešovi protestní telegram s odůvodněním, že Stárkovo obvinění z pobuřování porušuje mezinárodní dohody o lidských právech. Také Charta 77 protestovala proti Stárkovu odsouzení a konstatovala, že svou činnost neskrýval a že ji uskutečňoval v rozsahu práv, zaručených mezinárodními smlouvami.

POJIŠTĚNÍ NÁVŠTĚV Z ČSSR

či jiné země. Jistě Vám přijde vhod možnost uzavřít výhodné pojištění na nemoc, úraz a úmrtí, event. převoz nemocného či zemřelého na náklady pojišťovny (i nad stáří 85 let). Pojištění od 0.22 šv.Fr na osobu a den!!

Informujte se u

AGENTUR PAZDERA

CH 01-932 32 22 • D 00411-932 32 22

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
Provoz 24 hodin denně, dtto neděle a svátky

Rehabilitace lidské práce

Politická ekonomie rozděluje práci — jak známo — na práci *živou a mrtvou*, v socialismu je však zřejmě nejvíce práce *pohřbená*. Práce se ovšem nepohřbívá tak, že by se zakopávala do země nebo spalovala, nýbrž se prostě *vyhazuje do vzduchu*, čímž vzniká typický socialistický *pracovní ovzduší*. Socialismus se však neustále snaží alespoň část té ohromné

JAN SCHNEIDER

masy lidské práce, kterou vyházel do vzduchu, *exhumovat*: v jeho hantýrce se tomu říká bojovně — *mobilizace skrytých rezerv*. Někdy se zdá, že režim dospěl k jednoznačnému závěru, že pohřbená práce se dá nejlépe exhumovat tak, že se z *pracovního ovzduší* odstraní veškerý vzduch, čímž zbyde práce jako taková. Proto je v reálném socialismu často téměř k *talknutí*. Nejoblíbenější metodou socialistické exhumace lidské práce je určit *sedimentace* — to se pořádně jenom *sedí a sedí* a čeká se, až se práce vyházená do vzduchu někde *usadí*. Jenže na k tomu připravené židle se vždycky *posadí* jenom nějaký nový mobilizátor skrytých rezerv, který se zapřísahává, že už je všechny konečně odhalí a využije ve prospěch celku.

Ale žerty stranou: režim, jehož základní vlastností je všechno lidské zdeformovat k nepoznání, zdeformoval také lidskou práci, ve jménu jejíhož osvobození se násilím dostal k moci a *osvobozením práce* také zdůvodňuje své *historické poslání*. Ačkoliv ve své hymně zpívá, že práce je *matkou* pokroku, učinil z ní zlou *macechu* pro všechny ty, kteří práci chápou jako smyslupnou tvorbu hodnot a nikoliv jenom jako nutný prostředek k vydělávání peněz na živobytí. Komunistický režim, který svými všudypřítomnými tlampači začal práci skloňovat ve všech pádech od rána až do večera, vytvořil svéráznou *pantomimu předstírání práce*, jejímiž imaginárními výsledky pak vyplňoval kolony hrdých hlášení o své úspěšné cestě k nezadržitelnému štěstí a blahobytu. Nicneděláním s průměrně vysokým platem začal odměňovat ty, kteří mu permanentně tleskali. A těžkou fyzickou práci týral politické vězně v pracovních táborech; všechny tak zvané *třídní nepřátele* zbavil jejich kvalifikované práce a přefadil je za *trest do výroby*, která tak začala plnit především funkci nápravného zařízení. V deformované společnosti se takto deformovanými pracovními vztahy nemůže být ovšem ani řeči o *pracovní morálce*.

A přece *bojem proti špatné pracovní morálce* to u nás v Československu všechno začalo. Už v prvních měsících po květnu 1945 začali komunisté horlit proti špatné pracovní morálce — a jak se může přesvědčit každý z dennodenních novinových článků — bojují proti ní *dodnes*. V poválečné době ovšem rozvrácenou pracovní morálku nemohli svádět jako dnes na maloměstské přežitky z dob kapitalismu, protože vzpomínka na kvalitní a usilovnou práci v první republice byla ještě neobyčejně živá a šest let nenáviděné nacistické okupace, kdy se práce jeom předstírala, tuto vzpomínku jen posílilo. O špatné pracovní morálce nepadlo v Československu před válkou ani slovo; poprvé se na toto téma začalo psát a hovořit až za protektorátu, v totalitním režimu, který k práci nutil a práci trestal. Odpovědí na toto donucování byla všeobecná nechuť k práci, ulevjávání a lajdáctví, které porušený národ ovšem nepovažoval za nějakou nectnost, nýbrž za naprosto pozitivní, ba přímo hrdinské projevy pasivního odporu proti okupantům. Po válce komunisté rozvrácenou pracovní morálku označili jednoduše za neblahé dědictví okupace a nacistického názoru na práci, při čemž vytýčili své vlastní ideály „*radostné a dělné práce*“. Už 18. července 1945 vysílal Antonín Zápotocký v odborářském vysílání pražského rozhlasu s projevem, kterému dal název *PRÁCI ČEST*. Podářilo se mu v něm výstižně popsat vztah totalitního režimu k práci a jeho důsledky. Hovořil ovšem o *fašismu* a nikoliv *komunismu*, když řekl:

„Fašistický nacismus, který ve své podvodné propagandě velkohubě mluvil o důležitosti práce, o její vznešenosti a podobně, ve skutečnosti práci snižoval, k práci hloupě surově nutil, práci trestal, práci lidí ponižoval, otrockou práci nepohodlné lidi i ničil a odpravoval. Za fašistického režimu se tak stávala práce, zvláště manuální, fyzická práce, postrašením, trestem a kletbou. To pak nutně vedlo k rozvrácení každé pracovní morálky.“

Potud výstižná slova bývalého vězně nacistického koncentračního tábora. Dále však v projevu pokračoval jenom komunistický agitátor, který musel krkolomně vysvětlovat, proč v osvobozené republice vznikly *pracovní tábo-*

ry, a to nejen pro Němce, kolaboranty a zrádce národa, ale tak pro tak zvané příživníky, *občany bez řádného pracovního poměru*. Zápotocký tenkrát řekl:

„Dovolím-li trestanci pracovat, pak mu trest ulehčuje, neboť s dovolením k práci musím mu dávat i lepší životní podmínky, které práce s sebou přináší: nechci práci trestat, chci práci povznést...“

Uvědomil si tenkrát bývalý vězeň nacistického koncentračního tábora, že říká totéž, co lapidárně a cynicky hlásalo heslo na jeho bráně — „Arbeit macht frei“, že práce osvobozuje? Jako komunistický agitátor se Zápotocký snažil dokázat, že když dva totalitní režimy dělají totéž, není to totéž. A odvážil se i zaprorokovat:

„A kdyby ulevjávání od práce ohrožovalo znovuvybudování našeho hospodářství, a kdybychom někoho k práci nutili, musíme si uvědomit, že to nečiníme proto, abychom někoho práci trestali, ale abychom v něm probudili nový, *kladný poměr k práci*.“

Už 25. října 1948, tedy krátce po komunistickém puči, došlo na tato prorocká slova Zápotockého. Kladný poměr k práci měl probudit zákon číslo 247 Sbírky zákonů z pětadvacátého října, kterým se v Československu zřizují *tábory nucené práce*. Ale novému vztahu k práci měly naučit také tak zvané dobrovolné pracovní brigády. První kritika formalnosti pracovních brigád, při nichž se hodnotí pouhá *účast* a nikoliv jejich smysluplnost, se v Československu ozvala už v dubnu 1947.

Fronty na víza a pasy

Při srovnání s loňským rokem stoupl počet zájemců o cesty z Československa do států západní Evropy o 40 až 50 procent. Na tak prudký vzrůst nebyla vizová oddělení cizích zastupitelských úřadů v Praze připravena. Vedlo to k obtížím, protože 5000 viz denně do Rakouska bylo značně nad loňský průměr a právě tak vysoko nad průměr byly 4000 žádosti o vizum k návštěvě Německé spolkové republiky, jejíž úřady byly zařízení na 2500 viz denně. Nedočkaví čs. turisté řešili problém po svém, čekáním ve frontách. V neděli k večeru přišli před rakouské nebo západoněmecké velvyslanectví, aby si čekáním přes noc zajistili, že v pondělí ráno budou první na řadě. Někteří občané si na problémy s vystavením viz stěžovali na čs. ministerstvu zahraničních věcí, které — jak řekl jeho tiskový mluvčí Ivan Kulhánek — dlouhodobě a pozorně vizovou praxi těchto států sledovalo. V minulých dnech, řekl 30. června novinářům, byl velvyslancům a konzulům Německé spolkové republiky, Rakouska, Itálie, Nizozemí, Francie a Velké Británie opakovaně tlumočen požadavek zlepšit podmínky vydávání viz pro čs. občany, aby nedo-

svobodně noviny, jejichž šéfredaktorem byl tehdy Ferdinand Peroutka, totiž napsaly, že — citujeme: „...v dolech pracovali lékaři a jejich ženy, na pole byla přiváděna školní mládež, zatím co se ve velkých závodech sta mladých a zdravých dělníků oddávalo té nečinnosti, jež je spojena s členstvím v závodní strážce...“

Ačkoliv kritický nedostatek manuálních pracovních sil trval i v prvních letech komunistické vlády, změnilo se v letech 1949 až 1952 zásadně personální a sociální složení mocenského a řídicího aparátu v Československu. Na všech stupních nastolilo do funkcí 200 až 250 tisíc dělníků, hlavně komunistů. Jejich příliv znamenal nejen ztrátu pracovních sil ve výrobě, ale výměnu kolem padesáti procent funkcionářů řídicího aparátu a také ovšem pokles jeho odborné úrovně. A už v roce 1951 se v Československu objevila magická čísla 77 500, v níž se skrývá tragika toho, co komunisté vydávají za třídní boj. Vláda se usnesla, že do konce roku 1951 sníží počet administrativních sil o 77 500. Jaké katastrofální důsledky měla jenom tato dvě opatření na československý svět práce, to ví už dnes každý. Přestavba československé ekonomiky není možná bez důsledné rehabilitace lidské práce. Aby však práce měla opět u nás smysl, muselo by v Československu dojít k radikálním politickým reformám. Bez nich zůstane práce jenom pantomimou jejího předstírání a přestavba marným zastřešováním shnilých základů.

cházel ke vzniku někdy až nedůstojných situací před některými konzuláty v Praze.

Už 4. července však konstatoval ředitel konzulárního odboru ministerstva zahraničí v Praze, že západoněmecký velvyslanec ujistil, že kdo přijde na velvyslanectví mezi osmou a dvanáctou hodinou ráno, má zaručeno vydání pasu s vizem odpoledne po 15. hodině. Čekat přes noc je zbytečné. Rakousko postupuje obdobně, stačí podat pas se žádostí o vizum od 9 do 12 hodin ráno a nikdo nemusí v noci čekat. O víza lze požádat i poštou.

Jsou ovšem jiné fronty, spojené s cestováním. Jsou fronty před čs. pasovými úřady, jsou fronty před cestovními kancelářemi (a tam dost často přes celou noc), ale to jsou nejspíš fronty důstojné, protože se o nich tiskový mluvčí ministerstva zahraničí nezmiňoval. Ale je také možné, že se o nich nezmiňoval proto, že spadají pod kompetenci ministerstva vnitra, takže kdyby na ně upozornil, vystavoval by se nebezpečí, že se z ministerstva zahraničí vmešuje do vnitřních záležitostí ministerstva vnitra, že to jsou zkrátka naše fronty, do nichž mu kompetenčně nic není.

BOJ O STROMOVKU

Ekologická iniciativa občanů v Praze se v těchto týdnech soustřeďuje na záchranu Stromovky. Je ohrožena. Komunističtí gigantomani se rozhodli postavit ve Stromovce autostrádu a tím ji znehodnotit. První demonstrace ve Stromovce 21. června těžce postihla představitele iniciativy České děti, Petra Pláčka. Příslušníci Státní bezpečnosti ho zadrželi, odvezli za Beroun do křivoklátských lesů, na opuštěné lesní cestě vyhodili z vozu a zmlátili. Odebrali mu občanský průkaz s příkazem, aby si pro něj druhý den přišel na policejní ředitelství v Bartolomějské ulici v Praze. Když tam Pláček druhý den přišel, tři ze čtyř policistů, kteří ho v lese mlátili, mu vyhrožovali, že ho zase vezmou na výlet a že ho zkompromitují jako spolupracovníka Bezpečnosti. Druhá manifestace se konala o týden později za účasti přes čtyři sta občanů. Nesli transparenty s nápisy Stromovku nedáme, Dnes s pilou, zítra s pláčem. Příslušníci SNB 37 demonstrantů zadrželi, odvedli k výslechům a většinu po skončení demonstrace propustili. Britskému novináři Edwardu Lucasovi smazali magnetofonovou nahrávku z demonstrace, několika lidem znehodnotili naexponované filmy. Násilností se však policie tentokrát nedopustila. Dne 5. července došlo k třetí demonstraci. Účastníci skandovali hesla Zrušte projekt, Neberte nám Stromovku. Policistů, uniformovaných i tajných, byla spousta a měli s sebo i vozy. Lidé posedávali na lavičkách a když dvě mladé dívky, Jana Miklušáková a Monika Nadrchalová, přišly s transparentem Nechte stromy žít, lidé se za ně řadili. Z jednoho policejního

vozu civilní strážník volal Občané, rozejděte se, vaše setkání je nepovolené, rušíte veřejný pořádek. Demonstranti nedbali, prostor obcházeli a posléze zamířili k východu. Bylo jich na pět set. Na půli cesty k východu viděli někteří účastníci zadrženou Janu Miklušákovou sedět v policejním autu, které ji odváželo a ona se na pěší průvod smála a tleskala. Několik zastánců Stromovky bylo zadrženo a nappáno do policejních vozů. Policejní řidiči spustili houkačky, aby si uvolnili cestu a mohli jet rychleji, maminky s dětmi v kočárkách před nimi rychle uskakovaly stranou. Před juldou fuldou bylo tajných a uniformovaných moc, ale to nevadilo, demonstrace trvala přes dvě hodiny, iniciátoři dosáhli, čeho chtěli a lidé se v pořádku rozešli. Poslední slovo ještě neřekli.

Nejnovější demonstrace ve Stromovce se konala 12. července. Přišlo na ni přes sto demonstrantů. Uvítali je policejní výzvy z tlampačů, aby se rozešli, protože shromáždění „není povoleno“. Příslušníci Veřejné bezpečnosti asi patnáct lidí ze sta přítomných zadrželi a odvezli na okresek VB. Proti jednomu zadrženému, Josefu Kunovi, členu Nezávislého mírového sdružení, bylo vysloveno podezření z přechůpu proti veřejnému pořádku. Podle čs. zákonných ustanovení se demonstrace nepovolují, nýbrž pouze oznamují. Takhle se to vysvětluje i zahraničním návštěvníkům nebo mezinárodním konferencím, ale neříká se jim, že oznámenou demonstraci může Národní výbor zakázat, jestliže by podle jeho mínění „narušila“ veřejný pořádek. Takže postup je: oznámit a zakázat.

K odčinění 21. srpna 1968

Deset nezávislých iniciativ z Československa zaslalo předsedům vlád a parlamentům pěti členských států Varšavského paktu, jejichž armády obsadily 21. srpna 1968 Československo, dopis s požadavkem, aby vlády a parlamenty dotyčných zemí uznaly intervenci z roku 1968 za čin, hrubě porušující mezinárodní právo a aby se přičinily o odsun vojsk, která nezákonně před 21 lety obsadila československé území. Klub za socialistickou přestavbu Obroda zaslal parlamentům pěti zemí nezávisle na druhých iniciativách vlastní dopis, aby otázku 21. srpna ve svých parlamentech projednaly a obrátily se na své vlády, aby se vyjádřily k účasti na vojenské intervenci do Československa v roce 1968.

Konference národně sociální strany v Torontu

Čtvrtá konference čs. strany národně sociální v exilu se konala 1. července v kanadském Torontu za účasti delegátů z Kanady, Spojených států, Švýcarska a velmi radostně byl uvítán i host z Československa. Po zahajovacím projevu Zdeňka Otruby byly přečteny pozdravné dopisy, mezi nimi i od prof. dr. Vladimíra Krajiny, předsedy strany. Generální tajemnice strany, Liba Drobílková, referovala o své politické práci a o stycích s mnohými vládními činiteli a předsedy politických organizací. Přčetla zprávu Jožky Pejskara, tiskového referenta, o soudobém vývoji v Československu. Zdeněk Otruba ve funkci pokladníka strany podal zprávu o darech na vydání historie strany od jejího založení v roce 1897 až do roku 1948. Autorem knihy je František Klátil. Podrobněji seznámila s pracemi na knize, která je rozsáhlým dílem o 1500 stranách rukopisu, členka redakční rady Věra Rolérová. Jiří Corn podal zprávu o přípravách na 4. sjezd národně sociální strany v exilu, který se bude konat příštího roku počátkem července v Paříži u příležitosti sokolského sletu. Na jeho návrh byla ustanovena organizační komise, aby připravila pořad sjezdu a zajistila na něm co největší účast. Diskusí o referátech byla první část konference uzavřena.

V druhé části se konference proměnila v programovou sekci a vyslechla přednášku prof. M. Fice, předsedy ideové a programové komise strany. Ten v obsažném referátu, k jehož zpracování užil srovnávací metodu, podal důkladnou analýzu hlavních rysů vývoje přechodu — od demokracie lidové k demokracii parlamentní, jak se uskutečňuje v Sovětském svazu, Maďarsku a Polsku. V závěru se soustředil na rozbor vývoje v Československu. Jeho referát byl pozorně vyslechnut a uzavřen přijetím rezoluce „Kupředu za obnovení demokracie v Československu“. Programové i politicky Ficovu analýzu vhodně doplňoval pohledem z jiného zorného úhlu Kamil Bena, zahraniční referent, který ve své mezinárodně politické studii rozbíral vývoj současné mezinárodní situace, narysoval možnosti významných změn, a to především a hlavně v novém uspořádání Evropy. Na základě jeho zprávy konference rovněž přijala rezoluci.

Závěrečným řečníkem byl — radostně pozdraven — host z Československa. Poutavým způsobem objasnil vývoj v našich zemích a vysvětlil postoj různých skupin a směrů k tomuto vývoji. Jeho „poselství“ z domova podnítilo živou rozpravu, která vyústila v několik návrhů a podnětů k další činnosti strany.

O den později se účastníci konference připojili k oslavě odhalení pomníku Obětem komunismu v Československu. K památníku položili Hana Otrubová a prof. Fic jménem strany věnec. U pomníku pronesla jménem čs. žen projev generální tajemnice strany, L. Drobílková.

30 let čs. letní školy v Norsku

Norsko-čs. podpůrný spolek pořádá 5. srpna v prázdninovém domově Solglott Storsand i Hurum setkání k oslavě 30 let trvání čs. letní školy v Norsku. Po uvítání předsedou Finnem Hesselbergem promluví starosta města Oslo Albert Nordengen, který byl předsedou Nors-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening v roce 1962, kdy byl prázdninový domov ve Storsandu zakoupen a zřízen pro čs. letní školu. Na Ragnar Andersena, iniciátora práce pro děti čs. uprchlíků, zavzpomíná Gieger Halvorsen. O letech spolupráce s letní školou od roku 1959 promluví staří spolupracovníci. Děti letní školy přednesou lidové písně. Po pohoštění bude spuštěna vlajka a jestliže to počasí dovolí, uspořádán táborák.

V SRPNU ČESKÉ SLOVO NEVYJDE

Pres 530 let Jednoty bratrské Američtí Moravští bratři

Čs. společnost pro vědy a umění (SVU) uspořádá v polovině října v Bethlehemu v Pennsylvánii symposium o původu, historii a tradicích mezinárodní protestantské církve „Moravští bratři“, která se považuje za pokračovatelku Jednoty bratrské. Jednota bratrská či Jednota českých bratří byla založena v Kunvaldu na litickém panství severovýchodně od Žamberka ve východních Čechách. Někteří historikové tvrdí, že se to stalo 1. března 1457 z popudu bratra Řehoře pod vlivem Petra Chelčického. Američtí Moravští bratři toto datum přijímají jako začátek své církve.

Církev Moravských bratří není velká. Má jen asi 250 tisíc členů, avšak najdete je v celém světě — od Severní a Jižní Ameriky přes Karibské moře, Evropu, Afriku až po severní Indii (Tibetská mise) a Tichý oceán. Vznikla 3. srpna 1727 v Herrnhutu v Horní Lužici nedaleko Žitavy. První bratři přišli jako uprchlíci z Moravy do této oblasti tehdejšího Saského

VOJTĚCH DUBEN

království r. 1722 a s pomocí hraběte Zinzendorfa založili vesnici Herrnhut (Ochranov), kde přísahou na Komenského Řád Jednoty bratrské obnovili r. 1722 Jednotu a zahájili svou misionářskou činnost v západní Evropě a v Americe. První bratři v Ochranově byli většinou z oblasti Fulneku, Oder, Štamberku, Suchdola, Hladkých Životic, Šenova, Svinova, Ženkla, z slezského Kunvaldu, tedy z Kravačského kraje, kde před svým odchodem do exilu působil J. A. Komenský. K jejich odchodu z Moravy do Saska dal popud zřejmě Kristián David, původem ze Ženkla, na Přiborsku. A jelikož považovali Moravu za svou původní vlast, přijali časem název „Moravští bratři“, se kterým odjeli do Severní Ameriky a založili si tam nové hlavní sídlo.

První výprava Moravských bratří přijela už r. 1735 do americké Georgie, avšak dlouho tam nezůstala. Byla to doba bojů mezi britskými kolonisty a Španěly na sousední Floridě. Moravští bratři odmítli zúčastnit se těchto bojů se zbraní v ruce, protože to bylo proti jejich náboženskému přesvědčení a museli proto ze Savannah odejít. Jejich novým cílem byla Pennsylvánie, která byla tehdy známá svou náboženskou tolerancí. Koncem r. 1740 dospěli k svému cíli a počátkem příštího roku postavili základ města Bethlehem. Vedl je David Nitschmann ze Suchdolu, kterého před odjezdem do Ameriky vysvětil r. 1735 v Berlíně vnuk J. A. Komenského, Daniel E. Jablonský, jako prvního biskupa nynější církve Moravských bratří. Základy prvního sboru Moravských bratří na americké půdě byly položeny v Bethlehemu v červnu r. 1742. Kromě misionářské činnosti mezi sousedními Indiány Moravští bratři se věnovali důsledně výchově mládeže. Založili zvláštní internát pro dívky a dali základ k vysoké škole „Moravian College“; ta dodnes působí nedaleko původního sídliště, které se nyní restauruje jako Moravský skansen. Před hlavní budovou Moravské vysoké školy stojí od r. 1958 velká bronzová socha J. A. Komenského od českého sochaře V. Makovského.

Už r. 1753 Moravští bratři založili své další sídlo v Americe. Je to dnešní Winston-Salem v Severní Karolině s okolními bratrskými osadami Bethabara, Bethanie a Friedlant. Salemská osada byla v posledních letech věrně restaurována jako skansen s velkým hřbitovem na jedné straně, s kotelem uprostřed a s budovou prvního semináře pro dívky na straně druhé. Kostel i budova semináře slouží dodnes svému účelu. V kostele jsou velká umělecká okna s portréty Jana Husa, J. A. Komenského a jiných.

Mezi českými historiky v Americe i v Evropě byly v minulosti spory o to, zda Moravští bratři jsou skutečně potomky Českých bratří a zda nešlo vesměs o Němce. Tato otázka je zajímavá i bez ohledu na to, že v době Reformace a anti-reformace hrálo náboženství daleko větší roli než národnost. Je pravda, že řada Moravských bratří v saském Ochranově měla německá jména a že tam nepřišli jen z Moravy. Byli však mezi nimi četní bratři, jejichž jména jasně naznačovala český původ. Moravští bratři v USA a jinde ve světě, bez ohledu na svůj národnostní původ nebo barvu pleti (včetně černochů, Indů a Eskymáků) se od začátku hlásili k odkazu Jana Husa, Petra Chelčického, Jana Rokycany, bratra Řehoře a zejména J. A. Komenského. Mezi jejich prvními osadami v USA i v Anglii najdete nejen biblický Bethlehem a Nazareth, ale i Litice, Kunvald, Frydlant, Fulnek, Šenov — psané ovšem v německé či anglické verzi. V jejich muzeích nejceněnější věcí je podle jejich názoru vzácná kopie staré české Bible Kralické. A vedle ní latinské vydání knihy Pavla Stránského „O státě českém“.

Naši staří krajané v USA přišli také s argumentem, že Moravští bratři prý neprojevili kladný postoj k věci Spojenců ani za I. ani za

II. světové války. Nemám o tom po ruce žádný dokumentární materiál, i když je snadné poukázat na to, že Moravští bratři se stavěli záporně ke každé válce. Našel jsem však jeden zajímavý dokument, o kterém nebyla v našich publikacích dodnes, pokud vím, žádná zmínka. Biskup britské provincie Moravských bratří C. H. Shawe v Londýně napsal v létě r. 1938, tedy před Mnichovským appeasementem, tato varovná slova: „Podle mého názoru položení této země (Československa) je třeba přikládat velmi strategickou důležitost. Na východě je vystavena vlivu Ruska s jeho ateistickou kampaní a na severu, západu a jihu vlivu Německa s jeho pohanskou doktrínou; jinými slovy, je obklopena silně proti-křesťanskými vlivy... Jsem přesvědčen, že neexistuje žádná jiná oblast Evropy, kde je dnes třeba více posílit práci křesťanské církve.“ Biskup Shawe připomíná, jaký jiný osud by Evropa bývala mohla mít, kdyby se r. 1415 bývalo dostalo Janu Husovi podpory místo mučednické smrti. To se nestalo a křesťanství na to doplatilo Biskup Shawe vyslovuje r. 1938 dále obavy, že se tato situace může opakovat, když se Československo ponechá svému osudu a dodává: „To je jeden původ, proč jsem přesvědčen, že je naší povinností poskytnout (Československu) pomoc v těchto kritických dnech...“

Po válce církev Moravských bratří v USA navázala nové styky se stoupenci Jednoty bratrské v Československu. Tři biskupové (dva z Londýna včetně C. H. Shawea a jeden z USA) se zúčastnili slavnosti obnovení bratrského sboru v Mladé Boleslavi a vysvětili tam Václava Vančuru „jako prvního biskupa Moravských bratří v českých zemích po odchodu J. A. Komenského do exilu“.

Moravští bratři v Americe prosluli nejen svou misionářskou činností (David Zeisberger mezi Indiány v Ohio), ale i svou péčí o výchovu mládeže. Byli tedy důstojnými žáky J. A. Komenského a na americké půdě skutečnými průkopníky např. internátní školní výchovy děvčat. Už v r. 1746 založili v Bethlehemu také první americkou reformní školu pro „špatné chlapce“, jak ji tehdy nazvali. Moravští bratři přivezli do Ameriky jako první také církevní hudbu. A šířili také běžnou klasickou hudbu; nejen Haydna, ale i díla starých českých skladatelů jako: Vranický, Jírovec, Stamice, Richter a Pichl. Moravští bratři měli také své vlastní hudební skladatele; byl mezi nimi Johann Antes, o kterém někteří odborníci tvrdí, že se původně jmenoval Bluma, což změnil na Anthos či Anteš. Od r. 1950 pořádají Moravští

bratři ve Winston-Salem velké hudební festivaly.

S hudební tradicí Moravských bratří souvisí neméně slavná kapitola z historie bratrských kancionálů Bratři byli v oboru duchovní písně pokračovateli Jana Husa a dovedli ji k takovému rozkvětu, že si ji pak osvojily také jiné protestantské církve ve světě. V Bethlehemu najdete v knihovně Moravských bratří nekončící řady kancionálů, jak je zrodilo několik století v nejrůznějších jazycích světa. A všechny obsahují i hymnické písně, které vznikly v českých zemích nebo v pobělohorském exilu. Ve všech zpěvnících Moravských bratří i z doby novější je vždy na prvním místě píseň, jejíž autorství se přisuzuje Janu Husovi Začíná těmito slovy: „Slovo, které nikdy nezanikne, hlásá svobodné odpuštění, milost a mír...“

Jak jsem již uvedl, Moravští bratři považují za začátek Jednoty bratrské a tedy i své církve 1. března 1457. K připomínce tohoto dne si složili anglickou modlitbu, která v překladu zní:

„Milosrdný Bože, jenž si nejprve vybral naše Otce, abys na ně vložil lásku a povolal je k tomu, aby žili vírou Kristovou v Jednotě Bratří, tak jako jsi byl naším útočištěm po mnohá pokolení a ve všech zemích, v nichž jsi nám přikázal prodlávat, prokaž nám svou milost, o níž Tě prosíme i v této době, dej, ať žijeme ve věrnosti Tobě, a zůstaň s námi do konce dnů skrze Ježíše Krista, Pána našeho Amen...“

Církev Moravských bratří se sídlem v Bethlehemu, PA, má dnes celkem 18 samostatných oblastí či provincií. Dvě jsou v USA. V Evropě má církev tři provincie: Britskou včetně Irska, oblast kontinentální Evropy včetně obou Německ a československou, která je více méně samostatná. V Západním Německu má církev hlavní středisko v Bad Boll u Stuttgartu. Různé instituce církve jsou v Trossenu Borstel, Wilhelmsdorf, Königsfeldu a Zwickau. Nejmenší dva sbory jsou ve Švýcarsku. Malé sbory jsou také v Holandsku a Dánsku. V Anglii, Skotsku a Irsku je na pět tisíc Moravských bratří v celkem asi 40 sborech. Hlavní středisko mají v Londýně (5 and 7 Muswell Hill).

Čtenáři, kteří mají o tento námět zájem, mohou si vyhledat základní literaturu: Jaroslav Drábek: *Čtení o Moravských bratřích* (New York 1962); Václav Hesoun: *Moravští bratři a česká emigrace v první polovině 18. století* (Série článků v Clevelandském „Novém Světě“ na jaře r. 1973); Walter H. Allen: *Who are the Moravians* (Bethlehem, PA, 1981); Edward Langton: *History of the Moravian Church* (Londýn 1956); Allen W. Shattschneider: *Throught Five Hundred Years* (Bethlehem, PA, 1982).

Moravští bratři v USA mají také časopis „The North American Moravian“, který vychází měsíčně v Bethlehemu, PA.

V SRPNU NEVYJDEME — MÁME PRAZDNINY

Středisko informací a služeb pro Čechy a Slováky

poskytuje aktuální informace a potřebné služby
týkající se

- asylového řízení
- Asl/G paragraf 17 „Duldung“
- pracovního povolení
- povolení pobytu
- oprávnění pobytu
- nabytí n. státního občanství
- rozhodnutí o amnestii ze dne 27. října 1988
- legalizaci pobytu v NSR
- vyjmutí ze státního občanství ČSSR
- tvorby kapitálu, cenné papíry a fondy
- uložení kapitálu
- financování vlastního bytu a rodinného domku
- možnosti kreditu
- daňového vyrovnání a přiznání
- registrace a započtu odpracovaných let v ČSSR

- Pro naši činnost je nezbytně nutný soustavný průzkum o postavení našich krajanů v sociálním pojištění ve Spolkové republice. Proto také my potřebujeme kontakt s Vámi

Úřední hodiny: středa 10 - 16 hodin • telefon (089) 551 44 109

Iduna Versicherungen, Bausparen, Investement

Československé oddělení

8000 München 2, Sonnenstrasse 23, 5. poschodí

- finančního zajištění v případě invalidity
- finančního zajištění v důchodu
- zákonných povinností vůči Úřadu důchodového pojištění
- novelizace daňového zákona k 1. 1. 1989
- novelizace zákona o nemocenském pojištění k 1. 1. 1989
- reformy zákonn. důchodového pojištění

- Naši odborníci Vám poradí v otázkách pojištění
- Pomůžeme Vám při koncipování úředních dopisů a vyplňování formulářů
- Vaše záležitosti můžete projednávat v mateřštině

LIDÉ A OSUDY

JULIAN NIEMCZYK, velvyslanec Spojených států v Československu, se 4. července na oslavě Dnu americké nezávislosti, uspořádané v zahradních prostorách velvyslanectví za účasti několika set hostů, rozloučil s Prahou, protože opouští své působíště. Prahu již opustil druhý tajemník politického oddělení velvyslanectví, Robert Norman, jehož čs. úřady prohlásily za nežádoucí osobu. Jeho nucený odchod je odvetou za vyhoštění 36letého Jana Fejgla, prvního tajemníka čs. velvyslanectví ve Washingtonu, který byl přistižen při špiónážní činnosti a musel opustit Spojené státy koncem května. Případ nebyl uveřejněn, aby měla čs. strana možnost případ zprovodit ze světa potichu. Úřady Spojených států doufaly, že nedojde k odvetnému opatření. Když byl ovšem Robert Norman donucen Prahu opustit, byla americká veřejnost informována. Že byl k odvetě vybrán právě Robert Norman, má svou příčinu, která je příznačná: do sféry jeho činnosti spadala také problematika lidských práv...

NÁRODNÍ RADA ŽEN SVOBODNÉHO ČESKOSLOVENSKA v New Yorku byla poctěna diplomem uznání, který jí věnovala u příležitosti oslav stého výročí založení Národní rada žen Spojených států. Tato významná organizace sdružuje 45 amerických ženských organizací s celkovým počtem několika milionů. Národní rada žen svobodného Československa se k ní přidružila v roce 1951. Diplom nyní dostala za vysoce zásluhou práci a aktivní účast na zvýšení pokroku žen, rodin a společnosti.

KRAJANÉ Z JIŽNÍ KALIFORNIE se na pozvání odbočky Čs. národní rady americké v San Diegu sešli 11. června v krásném parku ve Fallbrooku, kde návštěvníkům z Los Angeles, San Diego, Orange County a Riverside vyhrávala k tanci i poslechu dechovka Papa Sokola ze San Diega a koncertoval Bob Semrád z Los Angeles. Mezi návštěvníky v přátelské zábavě pookřáli i hosté z Československa a jeden student, který přiletěl z Tahiti. Přes tři sta účastníků se rozjždělo se slibem, že se za rok zase ve Fallbrook sejdou. ar

DR. VLADIMÍR KRAJINA, profesor emeritus univerzity v kanadském Vancouveru, kde 35 let přednášel botaniku, byl svými kolegy vědci označen za ekologa-fenomena. Napsali to o něm v časopise Canadian Journal of Botany, vydávaném Kanadskou národní výzkumnou radou. V nejnovějším, devadesátistránkovém čísle, zcela věnovaném Krajinovi, američtí a kanadští přední ekologové v francouzských a anglických člancích hodnotí Krajinovu průkopnickou činnost. Krajina upozorňoval na hrozící zkázu životního prostředí už před desítkami let, v dobách, kdy ekologie byla neznámým pojmem. Ve statích jsou vyzvednuty Krajinovy zásluhy o záchranu lesů a některých druhů květeny nejenom v oblasti Britské Kolumbie, kde působil, ale i v jiných částech Kanady, ba i Spojených států, včetně Hawaie. Krajinovo působení bylo tím účinnější, že získávané poznatky o zhoršujícím se stavu životního prostředí zveřejňoval a upozorňoval na ně, a také tím, že za 35 let činnosti na univerzitě vedl své studenty k tomu, aby v praxi uplatňovali potřebná ochranná opatření. Část publikace je věnována první polovině Krajinova života, jeho působení jako docenta na Karlově univerzitě v Praze, jeho statečném, protinacistickému podzemnímu odboji, utrpení v nacistickém kriminálu a jeho pozdějšímu úsilí zabránit komunistům v nastolení diktatury v Československu. Obsah i rozsah publikace jsou dokladem, jakou vážnost si profesor dr. Krajina svou vědeckou a pedagogickou činností získal v celé Severní Americe. ar

Letní tábor pořádá letos opět koncem srpna odbočka Čs. sdružení v kanadském Vancouveru s cílem, aby se děti zdokonalily v češtině a ve slovenštině. Informace: Marie Čechová (tel.: 931 6735) a Lida Vacek (tel.: 736 9362).

V EXILU ZEMŘEL: Antonín Votruba, ve věku 69 let v Los Angeles, zasloužilý krajaňský pracovník, majitel hudební školy. Votruba byl dirigentem orchestru divadla v rodném Kolíně nad labem, později na Kladně. O místo byl únorovým pučem připraven. Dvacet let se živil hrou v zábavních podnikcích. V lednu 1968 odešel do Skandinávie a do Západního Německa, ale natrvalo se usadil v Los Angeles, kde uspořádal 19 recitálů naší hudby v losangeleské sokolovně. Za exulanty se s ním rozloučil dr. Jiří Breber.

DĚKUJEME TĚM PŘEDPLATITELŮM, KTERÍ JIŽ VYROVNALI PŘEDPLATNÉ

IDUNA
Immer der richtige Rahmen

Po Jazzové sekci — Artforum

Čs. úřady daly svolení, aby byla založena nevýdělečná organizace pro kulturní zájmy, založená bývalými představiteli Jazzové sekce, nezávislé organizace, jejíž funkcionáři byli před dvěma lety vězněni.

Bývalý předseda Jazzové sekce Karel Srp řekl, že nová organizace se bude jmenovat Artforum a bude sdružovat zájemce o jazzovou a rockovou hudbu a o malé divadlo. V telefonním rozhovoru se zpravodajem americké tiskové kanceláře UPI Srp zdůraznil, že Artforum bude organizace nepolitická a nevýdělečná. Uvedl, že přípravný výbor, když 6. července Artforum registroval, nenarazil u úřadů na obtíže. V přípravném výboru jsou kromě Karla Srpa ještě bývalý místopředseda Jazzové sekce Jožka Skalník, tajemník Vladimír Kouřil a jejich právní zástupce, Josef Průša. Srp se domnívá, že hladká registrace nové organizace je výsledek vývoje, který nastal po následné konferenci ve Vídni a také po té, co čs. úřady přijaly opatření, usnadňující cestování. Ve Vídni se na konferenci všechny státy dohodly, že svému obyvatelstvu dovolí rozšíření styků na poli kultury a lidských práv.

Soud s Jazzovou sekci se konal v Praze v březnu 1987. Srp byl tehdy odsouzen — a odpykal si — 16 měsíců vězení, tajemník Kouřil deset měsíců. Československo si tehdy za svou podivnou politiku lidských práv vysloužilo mezinárodní odsouzení. Při procesu v roce 1987 se i ze strany justičních orgánů uznalo, že činnost jazzové sekce byla vysoké kulturní úrovně, že byla zasloužilá, ale že... poněvadž se prováděla přes zákaz... nelze jinak než činovníky odsoudit. Od nynějška snad už tedy nebude Artforum, což je jiný název pro dřívější Jazzovou sekci — mít volnost a pokračovat mimo jiné i ve vydávání monografií, jejichž hodnoty si vážil i čs. soud.

Melodia VKV rozhlasová stanice pro mládež

Dne 22. června si mladí posluchači Československého rozhlasu mohli poprvé vyladit novou stanici, programový okruh EM. Jedná se zatím jen o vysílání zkušební — pravidelné má být zahájeno 4. září — bude každodenní — od patnácti do třicetihodin. Hudbě, zejména jejím „menšinovým žánrům“, bude věnováno až 70 procent vysílacího času. Základem programu je živé vysílání, jakýsi „permanentní cílený rozhovor s posluchačem, s informacemi o politickém, ekonomickém a kulturním životě“ československé společnosti. Název nové stanice (zřejmě bude ještě upřesněn) vychází ze spojení dvou národních pořadů — slovenského ELÁN a českého MIKROFORA — tedy EM. Vysílat se bude v pásmu VKV II (CCIR). Nově budovaná síť těchto vysílačů není však zatím úplná — vpočáteční době pokryje jen pětinu posluchačské základny. Proto bude nový program pro mládež šířen současně i na středních vlnách — ovšem pouze doplňkově. V roce 1990 pokryjí nové vysílače zhruba 50 procent území Čech a Moravy a 37 procent území Slovenska. V dalších dvou letech má být pokryto celé území ČSSR.

Nové knihy, vydané v exilu

Nakladatelství ROZMLUVY, 18 Church Hill, Purley, Surrey, CR2 3QN, England, vydalo: Václav Šikl: *Praha a kletěti*. Důstojník čs. letectva, účastník bojů o Francii a Anglii, vzpomíná na osud po návratu domů. Stran 163. Cena 6 angl. l. Zdeněk Kalista: *Tvář baroka*. Třetí, kapesní vydání pro čtenáře v Československu. Stran 257. Cena 5 angl. liber. Ivan Jirous: *Magorovy labutí písně*. Reprint původního vydání mnichovského nakladatelství PmD. Báseň. Stran 102. Cena 5 angl. liber.

Obnova pomníků TGM

Na ustavující schůzi Sdružení T. G. Masaryka dne 24. června v Praze byla ustavena pracovní skupina pro obnovu pamníků a památek na T. G. Masaryka. Snahou je, aby ulice a náměstí v Československu, které dosud nesou jméno J. V. Stalina nebo jeho nejbližších spolupracovníků, byly ještě během léta — do konce srpna letošního roku — přejmenovány na ulice a náměstí T. G. Masaryka. Sdružení uložilo pracovní komisi, aby rychle evidovala památky na T. G. Masaryka a za podpory a účasti veřejnosti je co nejrychleji obnovila.

Zemřel Pavel Juráček

Filmový scenárista a režisér Pavel Juráček zemřel 20 května ve věku ani ne 54 let. Na konci šedesátých let byl duchovních vůdcem „nové vlny“ čs. filmu, která proslavila čs. filmové umění i v zahraničí. Protože podepsal Chartu 77, nesměl od sedmdesátých let Juráček filmovat a prožil velmi těžkou etapu svého života. Ale nikdy nenařikal. Vzácný člověk.

Rafael Kubelík v nemocnici

Den před svými pětasedmdesátými narozeninami se ocitl Rafael Kubelík v prostředí pro oslavu jakýchkoliv narozenin a pětasedmdesátých zvláště — nejméně vhodném: v nemocnici. Několik dní před narozeninami začaly chodit Rafaelu Kubelíkovi ze všech koutů světa — a taky z Československa — dárky, blahopřejné dopisy, gratulace. Mistr z nich měl radost, potěšily ho. Umínil si, že je všechny vlastnoručně zodpoví. Několik prvních napsal a odeslal, zbytek chtěl vyřizovat postupně. V konceptu jedné odpovědi použil citát, jehož přesným zněním si nebyl jist. Chtěl si text ověřit. Vyběhl jako mladík nahoru po schodech do knihovny, ale nedošel tam. Na schodech sklouzl a zřít se dolů. Při pádu si zlomil ruku, což nebylo to nejhorší, co ho postihlo: poranil si i kyčelní kloub, který se musel operovat. A tak den před narozeninami naložili Mistra na nosítka a převezli do nemocnice v Lucernu, kde mu ložisko kosti operativně nahradili umělou částicí. Operace se chválápánubohu zdařila, ale živelného, rtuťovitého Rafaela vystavila těžké zkoušce. Musí zůstat několik týdnů na nemocničním lůžku.

Psaní odpovědí na blahopřání bude muset počkat. A protože jde o pár set dopisů, Kubelík poslal přes Svobodnou Evropu gratulantům z Československa tento vzkaz: Drazí přátelé gratulanti. Za tolik vřelých slov Vám ze srdce děkuji. Přeji nám všem, zde v emigraci i tam, v dalším domově, co se dožili pětasedmdesátky i všem, co ji přežili, abychom ještě zažili zdravý československý stát. Želím všech, kteří se toho nedočkali, ale vím, že všichni, co hrdinně stáli za tímto cílem, zůstanou vzorem nám i budoucím generacím. Zdravím Vás s vírou, že jediné láska a porozumění nám zaručí lepší budoucnost. Váš oddaný Rafael Kubelík. Vzkaz je jistě myšlen a určen všem, kdo Mistra znají, nejenom posluchačům rozhlasu. Zpráva o Kubelíkově zranění a operaci je omluvou, bohužel až příliš bolestnou a přesvědčivou, proč někteří gratulanti budou čekat na odpověď s prodloužením.

Ani na nemocniční posteli neztrácí Rafael Kubelík humor. Připravuje ve spolupráci s Vladimírem Škutinou knížku o svém životě se vzpomínkami na otce, houslového virtuóza světové pověsti. Před narozeninami se Rafael těšil, že bude trochu cestovat a unikne všetečným otázkám Škutininy. Teď, upoután na lože, si posteskl: „Místo cestování budu holt muset trpělivě odpovídat Škutinovi na otázky.

Proč mě pámbu takhle potrestal?“ Přejeme Rafaelu Kubelíkovi, aby nenastaly komplikace, aby léčení probíhalo zdárně a co možno nejrychleji. Uznáváme, že může pokládat Škutinovy dotazy za nepřiměřené zotřetí těžkého údělu, jímž byl postižen, ale na druhé straně jde o práci na knížce, kterou si rádi přečteme, což — když se to vezme v úvahu — je polehčující okolnost. red

Rafael Kubelík opominut

I když už před deseti lety odložil ze zdravotních důvodů svou taktovku a věnuje se plně komponování, celý hudební svět si v těchto dnech připomíná velkého českého dirigenta Rafaela Kubelíka. Pročítám v zahraničním tisku celou řadu oslavných článků, doplněných jeho fotografiemi. Autoři, významní hudební historici, kritici a znalci, se vrací ke Kubelíkovým začátkům v České filharmonii a sledují jeho závažnou uměleckou dráhu, provázenou prnikavými úspěchy a nejvyššími uznáními.

Zajímalo mne, co se dočtu o Kubelíkovi v publikaci Státního hudebního vydavatelství „Slavní čeští dirigenti“. Tož nejprve hledám ve jmenném abecedním rejstříku knihy. Přejíždím ukazováčkem 194 jména českých dirigentů, o kterých autor píše. Kubelík nikde. Asi jsem se přehlédl. Tedy ještě jednou všechna jména s K: Kříčka, Kučera, Kuchař, Kuchinka... Ani vpředu, ani uprostřed, ani vzadu. Na stošedesáti stranách knihy, která, jak vydavatelé říkají, má upozornit na úspěchy českých dirigentů doma i v cizině, Kubelíka jako dirigenta marně hledáte. Je o něm jednořádková zmínka v souvislosti s Václavem Neumannem, který se uplatnil jako Kubelíkův asistent v České filharmonii. A pak ještě půl řádky o tom, že v roce 1948 uvedl Krombholc Kubelíkovu operu Veroniku. A šmytec... Pro jistotu listuji ještě ve fotografické příloze publikace. Jak jsem tušil, zbytečně. Pro státní hudební vydavatelství a autora knihy Burghausera, český dirigent Kubelík neexistuje. Nebo nesměl existovat, i když knížka vyšla v pražském předjaří, v době, kdy už měl Rafael Kubelík za sebou úspěšnou dráhu dirigenta celé řady předních orchestrů v západní Evropě i v Americe a byl slaven jako šéf londýnské opery Covent Garden.

Je to pro vydavatele a autora smutné vysvětlení ubohosti a malosti... Lubomír Kaválek

Kulturní zprávy z domova a ciziny

V uznání díla spisovatele Bohumila Hrabala, který se letos dožil pětasedmdesátin, se koná v Památníku národního písemnictví v Praze výstava knižních vydání a rukopisů Hrabalových prací. Výstavu doplňují dokumentární fotografie a grafické listy jeho přátel. ● Rakouská společnost pro literaturu s rakouskou společností Franze Kafky uspořádaly v Klosterneuburgu třídní symposium o Franzu Kafkovi za účasti literárních historiků a germanistů ze západního světa, ale tentokrát i několika odborníků z Československa. Z Prahy přijeli přednášet Květa Hryšlová, František Kafka, Jiří Veselý, Gabriela Veselá a Josef Čermák (referoval o objevu dopisů, které psal Kafka v posledních měsících svého života). Česká spisovatelka Libuše Moniková ze

Západního Berlína přednášela o Kafkově Zámku v kierlingském sanatoriu, kde Kafka 3. června 1924 zemřel. Do rozpravy zasáhl i český exulant Petr Demetz, nyní vedoucí profesor germanistiky na Yalské univerzitě ve Spojených státech. ● Marcel Marceau, světově proslulý francouzský mim, byl neúspěšnější hvězdou mezinárodního festivalu pantomimy v Mariánských lázních. Mezi umělci z Itálie, Maďarska a Sovětského svazu se dobře uplatili i Boleslav Polívka a Ladislav Fialka. ● Režisér Dušan Hanák byl 22. června v Bratislavě významan cenou čs. filmové kritiky za rok 1988. Pocty se mu dostalo za film Já miluji — ty miluješ. ● Jako příspěvek k lepšímu porozumění vzájemné historie vydal právě Sudetendeutsche Archiv (Hochtstrasse 8/II, 8000

THE SECOND WORLD WAR AND AFTERMATH: THROUGH THE EYES OF A YOUNG CZECH-AMERICAN AMERICAN

the RUPTURED DECADE

1938 - 1948

A NOVEL BY MILAN JAN HALLA

Objednávky adresujte na
AMERON HOUSE
Post Office Box 1200
Mattituck, N.Y. 11952, USA
Cena knihy \$ 19.95

München 80) knihu Josefa Pekaře :Tschechoslowakische Geschichte. Původně vyšla jako učebnice pro vyšší třídy čs. středních škol v roce 1921. Nyní vychází zásluhou překladatele A. Zankla v prvním vydání ve Spolkové republice s úvodním slovem prof. dr. Moniky Glettl-ler. Cena 34 DM. ● Karlu Sudkovi, mistru moderní fotografie, byla v Praze na Malé Straně 23. června odhalena pamětní deska. ● Kolečce plakátů Alfonse Muchy, českého malíře a grafika, který zemřel před 50 lety, je vystavena v muzeu publicity v Paříži. Muchovy práce přicházejí shlednout četní návštěvníci. Vzácnou sbírku zapůjčil tenista Ivan Lendl, který shromáždil přes sto Muchových plakátů. Odborníci pokládají jeho kolekci za zcela výjimečnou. ● Dunajské slavnosti Východ-Západ 1989, pořádané právě v západoněmeckém Ulmu s cílem zlepšit vztahy mezi podunajskými státy, obešle Československo několika filmy Jiřího Menzela, uspořádáním koncertu Symfonického orchestru čs. rozhlasu a vystoupením Pražského komorního baletu Pavla Šmoka. ● Kafkovou cenou, kterou každoročně uděluje rakouská společnost Franze Kafky vynikajícím literátům, byla letos významněna Libuše Moniková. ● Dálkový výslech, kniha rozhovorů exilového literárního kritika Karla Hvičďady se spisovatelem Václavem Havlem, vyjde letos v srpnu v Maďarsku s Havlovým úvodem. ● Čs. státní soubor písní a tanců vystupoval v červnu na Sardinii, kde v sedmi městech předvedl Dvořákovy Slovanské tance. ● Východobavorské dny se konaly v červnu v Bratislavě s výstavou vespělých průmyslových výrobků. V Pálfiho paláci byla uspořádána výstava děl současných bavorských malířů, grafiků a řezbářů. ● V Chebu byl 6. července zahájen 9. ročník mezinárodního festivalu mládežnických dechových orchestrů mezinárodním koncertem, na němž účinkovalo všech 1200 členů 18 orchestrů, účastnících se festivalu. Společně hráli mladí trubači, bubeníci, klarinetisté a jiní z Japonska či Rakouska s 56ti dívkami dechové kapely z polského Štětína a ještě s hudebníky z dalších pěti zemí. ● Na mnichovském Filmfestu koncem června se předváděly dva čs. filmy, Drahomíry Králové Kam doskáče ranní ptáče a Ewolda Schorma Vlastně se nic nestalo, kterýžto titul zcela případně zhodnocuje úspěch obou filmů. Česká herečka Dana Vávrová, známá z německé televize, byla odměněna za hlavní úlohu v západoněmeckém filmu Josepha Vilsmaiera Podzimní mléko originální cenou — osmikilovou Chaplinovou botou, ulitou z bronzu. ● Smetanova Litomyšl, národní operní festival, byl ukončen v zámeckém amfiteátru provedením Prodané nevěsty. ● Na pořadu 4. hudebního festivalu v Lübecku, rozvrženém na 200 koncertů v osmi týdnech, vystoupí též Česká filharmonie pod taktovkou Václava Neumanna, Slovenský komorní orchestr, Petr Dvorský a ještě jiní reprezentanti čs. hudebního umění. ●

Knihkupectví Arkýř — Jarka Binarová
München 40, Schellingstr. 20 (ve dvoře)

Ke koupi všechny knihy exilových nakladatelství a antikvarní výtisky, vydané v Československu. Těšíme se na Vaši návštěvu!

Čechoslováci v USA

Trápí Vás niektorá z nasledujúcich otázok?
— na mortgage by sme mali, ale ako naštříme z našich plátov na downpayment?
— Len nedávno vyrastol Váš syn či dcéra z plienok a už sniva o vysokej škole?
— starí rodičia sú nám najbližší, ale čo keď ich počas návštevy stihne nejaká choroba alebo príhoda sa úraz?
— z čoho vlastne budeme žiť, keď budeme v dôchodku?
— kde investovať peniaze, ktoré som si našetřil na penziu, tak aby som mal zaručený príjem až do smrti?

Ten správny čas na zamyslenie je tu. Kedy a ako podobné problémy predvídať, vyhnúť sa či riešiť — to Vám bezplatne poradím. Šetriace plány — výhodnejšie ako klasická IRA, 401 K — a s veľkou výhodou — so životným poistením, dôchodkové plány, úrazové a nemocenské poistenie nie len pre Vašu rodinu, ale aj pre návštevníkov z domova — to všetko Vám vysvetlím v rodnej reči. Neváhajte a zavolajte. Už sa teším do počútia.

Vladimír Sýkora
40 William Street
Wellesley, MA 02181
Tel.: 617-237-4900
508-883-3642
[24 hodín - nechajte odkaz]
Volajte collect

Malý oznamovatel

PŘEKLADY — TLUMOČENÍ

z češtiny do němčiny a naopak provádí a ověřuje veřejně ustanoveny a přísední soudní překladatel a tlumočnick s dlouholetou zkušeností (listiny, smlouvy, literatura)

Dipl. Verwaltungswirt (FH)

ROLAND RICHTER

Steinstr. 46

8000 München 80, tel.: 089/48 65 79

Termíny jen po telefonické domluvě!

Úředně ověřuji překlady.

Poskytuji porady při žádostech o propuštění z čs. občanství, při žádostech o německé státní občanství, při zápočtu let do Rentenversicherung. Vysokoškolsky vzdělaná, přísední soudní překladatelka

ELIAN S O T T

Musikantenweg 4, 6000 Frankfurt/Main 1

Tel.: 069/44 64 20

od 17-19 hod. mimo soboty a neděle

Prosím o písemné nebo telef. spojení.

Překlady z češtiny do němčiny a do angličtiny a z obou řečí do češtiny provádí a úředně ověřuje mistopředsední překladatel

LADISLAV SANTIAGO DE LA GRUZ

Guerickestrasse 21, 8000 München 40,

tel.: 089/361 74 04 nebo 361 74 05

zároveň veškerá pojištění (životní,

úrazové, právní, povinného ručení,

domácnosti, mot., vozidel atd.)

PŘEKLADY * INFORMAČNÍ SLUŽBY

— Překlady pro žadatele o azyl — Úřední spisy —

Tlumočení — Porady v životních otázkách

Překlady a tlumočení z češtiny do němčiny — ruštiny a naopak provádí a ověřuje veřejně ustanoveny a přísední, pro soudní a úřední účely připuštěný překladatel a tlumočnick s velkou praxí. Pomohu při kterémkoliv problému.

Antonín Mareš

Schleishelmerstrasse 14

8000 München 2; tel: 089/523 46 69

Ubytování ve Vídni vám poskytne

MIROSLAV SEĎA

Wien 1070, Westbahnstr. 18

Tel.: (222) 93 88 112 nebo 64 57 415

Cena od 22 DM na osobu

Poskytnu ubytování na dovolenou v centru San Franciscu nekuřákov! nebonekuřácké(možná 2) za moje ubytování v zajímavém koutě světa, dle dohody. - V. Cerhan, 1060 Bush, apt. 510, SAN FRANCISCO, CA 94109, USA

Zn.: „Jarda Novotný, Austrálie“ č. 14-VI-89 — Jardo, ozvi se, hledá Tě spolužák z gymnázia. Žiji ve Švédsku. Zprávy do adm. t.l.

Zn.: „Studuji grafiku a fotografii“ č. 15-VI-89 — Rád bych našel českého umělce v západ Evropě, který by byl ochoten se se mnou rozdělit o své zkušenosti a s nímž bych mohl nějakou dobu pracovat. Žiji v Holandsku, 4 roky uměl. akademii v Kampen, kořeny v české půdě.

Zn.: „Hledám au pair“ č. 24-X-88 — nebo paní k tříletému dítěti v Mnichově. Báze DM 440 nebo podle dohody plus jídlo a pokoj, separátní jídelna. Nejráději na dlouhou dobu od jednoho roku výš. Pracuji v nepravidelných směnách.

Zn.: „Sportovní Čecho-Švýcar“ č. 1-VI-89 — Rozvedený nekuřák, 54/177, 78 kg, SŠ, hledá štihlou, upřímnou, int. přítelkyni — i ze zámoří. Záluby: sport, kultura, hudba.

Zn.: „Neváhej“ č. 2-VI-89 — SŠ, 38/188, s něm. obc., hledá pohlednou a milou dívku, nejráději zabývající se prof. hudbou, ale není podmínkou. Zájmy: kultura, sport, cestování. Kraj Regensburg a foto velmi vhod.

Zn.: „Šikovný kluk“ č. 7-VI-89 — 23letý kuchař, s papíry v NSR, nyní na Floridě, by rád poznal přítelkyni v USA.

Čtyř- až šestinásobné zvětšení kapitálu !

Zamýšlíte podnikat? Chcete si za nízké úrokové sazby peníze půjčit a na vysoké je ukládat? Švýcarské bankovníctví a pojišťovnictví skýtá nejvyšší možnou záruku solidnosti a bezpečí. Nejsme vázáni žádnou společností; můžete se spolehnout, že Vám objektivně poradíme spojení, které je pro Vás osobně nejvýhodnější.

Velice záleží na tom, do jakých rukou se dostanete, kam sahají možnosti příslušného pracovníka.

Znáte desatero výhod POJIŠTĚNÍ VAŠEHO KAPITÁLOVÉHO SPOŘENÍ VE ŠVÝCARSKU? Víte jaké splátky z ciziny do Švýcarska platit, jaká skladba pojistky je pro Vás osobně nejvýhodnější?

Rádi Vám vše vysvětlíme v naší mateřštině, rádi Vám neutrálně poradíme.

Váš Hubert Peter Pazdera

**AGENTUR
PAZDERA**

Služba denně (i ve svátky) plných 24 hodin.

Poplatek do 30 slov 20 DM, za dvojí otištění 30 DM, pro zámoří US dol. 15, při dvojitým otištěním US dol.20. Poplatek zašlete zároveň s objednávkou. V odpovědích uvádějte na obálce zřetelně značku tučně vytištěnou s následujícím číslem. Jinak nemůžeme zaručit doručení. Uzavěrka 25. předcházejícího měsíce.

Zn.: „Společný život“ č. 5-VI-89 — 69letý Čechoameričan by si rád dopisoval s osamělou, upřímnou, rozumnou ženou jemné povahy, která má podobné přání. Osobní seznámení později možné. Na věku nezáleží, bydlím v Texasu.

Zn.: „Zámoří“ č. 8-VI-89 — Štihlá středoškoláčka, 25/170/57, žijící v Čechách, sportovně založená, se zájmy o kulturu, hudbu, cestování a vaření, hledá seznámení se sympatickým, seriózním partnerem. Prosím foto

Zn.: „Milovat — být milován“ č. 11-VI-89 — Má ještě právo lépe než zachovalý, málo přes padesát, univ. vzdělaný konzultant z Kalifornie hledat milou, intel. partnerku k vážnému seznámení a společnému podnikání? Kdo řekl, že láska znamená někoho, s kým shceš zestrnout?!, foto podmínkou, vyměním či vrátím. Jen seriózní zájem.

Zn.: „Vzájemné porozumění“ č. 12-VI-89 — VŠ, nar. v dubnu 58, 169 cm vysoká, svobodná, štihlá nekuřáčka, bruneta, hledá pohledného, svobodného muže do 37 let se smyslem pro rodinu, z NSR, Rakouska či Švýcarska.

Zn.: „Upřímný“ č. 1-VII-89 — Svobodný, 35letý Moravan, žijící v USA, hledá za účelem sňatku upřímnou holku přiměřeného věku. Ve dvou se to lépe táhne.

Zn.: „Pánové, zadejte se, nebudete litovat“ č. 2-VII-89 — najde se ještě intel., veselé nekuřák a romantik sportovního typu s jemným chováním a vystupováním gentlemana do 52 let? Kde jste se, kluci, všichni poděli? Laskavě, pošlete foto.

Zn.: „Kazatel 4: ix-xii“ č. 3-VII-89 — Čechoameričan, 56, bez závazků, povoláním univerzitní profesor, povahou chalupník, usedlý v Nové Anglii, evangelík, hledá přítelkyni přiměřeného věku v USA či Kanadě k dopisování a příp. seznámení.

Zn.: „Přístěhování možné“ č. 4-VII-89 — Češka, samostatná podnikatelka, žijící 20 roků v NSR, by ráda poznala Čechoameričana, žijícího v USA

Zn.: „Hnědooká“ č. 5-VII-89 — Hezká středoškoláčka, 34, 164/58, bez závazků, z jihozáp. Německa, hledá sympatického, seriózního partnera pro cestování, ev. společný život. Prosím foto — vrátím.

Zn.: „FFM-Stg-Wü“ č. 6-VII-89 — Ing., 58, 182, 87 s všestrannými zájmy, před. umění — hledá seznámení se ženou od 45 let výše, dítě vítáno, foto nutné.

Zn.: „Peníze nejsou podmínkou“ č.7-VII-89 — Dva osamělí chlapci 28/171 a 27/165 v BRD hledají dvě osamělé ženy (USA, Kanada, Austrálie).

Zn.: „Život je jen náhoda“ č.8-VII-89 — Hnědooká, hnědovlasá, milá, býv. jiho-Češka, žijící se svou 13letou dcerkou v Linci, by se ráda seznámila s rozumným a vyrovnaným mužem nad 40 let. Vzdělání technické, dobrá kuchařka.

Zn.: „Čs. evangelík“ č. 9-VII-89 — Hledám též čs. evangelickou ženu kolem padesátky. 170 cm /70 kg, zájem o kulturu a historii. Děti se vdaly, cítím se sám.

Zn.: „Láska kvete v každém věku“ č.10-VII-89 — 40letá, bez závazků, hledá upřímného přítele, který je finančně zabezpečený a je také sám. Žiji 20 let v Kanadě, Vancouveru, B.C. a je mi tady smutno. Foto vítáno.

Zn.: „Zdravý důchodce“ č. 11-VII-89 — 67letý hledá českou ženu kdekoliv ve svobodném světě, která by byla ochotna napsat pravdivou historii emigranta. Každé odepiši.

Zn.: „Původ nerozhoduje“ č. 12-VII-89 — Hledám upřímnou, čestnou dívku, děcko není podmínkou. Jsem 44/170, středoškolák, bez závazků, rozveden, příjemného zevnějšku, nekuřák. V NSR jsem od prosince 88. Ozvi se.

Zn.: „Za účelem sňatku“ č. 13-VII-89 — Rozvedená, 36/160, 55 kg, z Brna - nekuřáčka s dcerou hledá partnera ze záp. Evropy do 43 let.

Zn.: „Nová láska, nový život“ č.14-VII-89 — Vdova, nezávislá Švýcarka, hledá seriózního partnera, šedesátníka, upřímného srdce, který je stejně osamělý a nechce tak žít v příštích letech. Toužím po něžnosti, teple domova. Vybudujeme ho spolu? Napiš, pošli foto.

KUS DOMOVA V ALPÁCH

ČESKÝ PENSION

MILAN

Celoroční lyžování, koupání, tenis, plachtění, koně, houby, tanec

5700 Zell am See, Rakousko, Zellermosstr. 75

Tel. 0043/6542/7113

Výlety Grossglockner, Kaprun, Salzburg,

Innsbruck, Krimml.

Tydenňi Wanderkarte pro všechny lanovky

v létě 280 Sch.

Česká kuchyně.

Polopense od 26.- DM

zahájení zimní sezóny od 2. XII.

Pište česky.

Krajané v celém světě: V pojištění, v podnikání, financování, půjčkách, prodeji a koupi lékařských praxí a jiných firem, Vám neutrálně poradí

AGENTUR PAZDERA

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich

Tel.: CH: 01 932 32 22; BRD: 00411-932 32 22

Provoz 24 hod. denně, o nedělích i svátcích

Zn.: „Hezká Češka z Prahy“ č. 15-VII-89 — VŠ, 35letá, svobodná, 160 cm, dlouhé blond vlasy, modré oči, pěkné postavy, hledá seriózního partnera za účelem sňatku. Foto pošlu.

Zn.: „Stříbrný vltř“ č. 16-VII-89 — Život je krásný ve dvou. Jsem plnoštíhlá středoškoláčka, žiji ve Švýcarsku, je mi 62 let. Hledám intel., upřímného a charakterního muže do 65 let pro společnou cestu životem.

Zn.: „Partner pro životní cestu“ č. 17-VII-89 — Je mi 29 let, vystudovala jsem ve Švýcarsku, kde též žiji a pracuji. Ráda bych se seznámila s Čechoslovákem příbližného stáří a vzdělání. Samozřejmě, že i osobnost je důležitá, abychom se k sobě hodili. Pokládám se za realistku, což nevylučuje, že se také ráda zasním, zasměji a že ráda vychutnávám pěkné věci v životě. Mám dost zájmů, i když se jim nevěnuji pravidelně. Touto dobou patřím nejspíše do kategorie kutilů (kutilek). Vážíte-li si upřímnosti a dokázete-li ji opéťovat, pak mě potěší Váš dopis.

Zn.: „Nabídka k sňatku“ č. 18-VII-89 — Jsem svobodný, bez závazků, 47letý nekuřák, 181 cm, z Kanady. Mám rád výlety do přírody, divadlo, koncerty, tancování a rád bych se seznámil i oženil s ženou, která by měla zájem o založení rodiny.

Zn.: „Šarm a harmonie“ č. 19-VII-89 — Reprezentativní, šarmantní VŠ, blond, všestranných zájmů, s 3letým synem, by se chtěla seznámit s charakterním, intel. mužem do 45 let (i s dítětem) s opravdovým zájmem o harmonický, rodinný život. Prosím foto, vyměním nebo čestně vrátím. Jen seriózní zájem.

Zn.: „Existuješ? — Mohu věřit?“ č. 20-VII-89 — 37letá se synem by ráda poznala sympatického muže a životního partnera, nejráději z USA či Kanady, není však podmínkou. Najdu Tě?

Zn.: „Mnichov, BRD“ č.21-VII-89 — Hledám na výpomoc pracovitěho řidiče s víceletou praxí ve velkém provozu. Řidičský průkaz 2. třídy a osobní vůz nutný.

Zn.: „Sponzor v Kanadě“ č. 22-VII-89 — Mladí manželé z Moravy, oba srpen 59, t.č. v BRD, hledají pro sebe a své dva syny sponzora v Kanadě. Může nám někdo pomoci?

Zn.: „Vše hradíme“ č. 23-VII-89 — Řidič těžkých stavebních strojů a elektromechanik pro rozvodná zařízení hledají sponzora v USA, Kanadě nebo Austrálii. Zatím jsme v BRD, ale rádi bychom do zámoří.

Zn.: „Klidná pohoda“ č. OB-701-VII-89 — Prodám komfortní chatu s pozemkem 2000 čtvr. metrů v ČSSR na Velkomoravské vysočině; klidná poloha u lesa.

TIP — TOP

Haarstudio „Jana“

—Příjemné prostředí

—Odborná poradenská služba

—Modní účesy a střihy všeho druhu pro celou rodinu

To vše Vám nabízi za přijatelné ceny:

Friseurmeisterin Jana Drobny

Franziskanerstr. 45, 8000 München 80

tel.: 089/48 26 04

PŘEVOZ AUTOMOBILŮ do ČSSR

Chcete příbuzné nebo přátele

podarovat AUTOMOBILEM?

Zajist' ujt: koupi, převoz,

vyřídím všechny formality

Helnz Fischer

Herzogstandstr. 11

8500 NÜRNBERG

Bundesrep. Deutschland

DOVOLENA ve Švýcarsku ve vlastním domě za dovolenou v jiné zemi v zámoří za stejných podmínek. dle dohody. Pište na: F. Lattenberg, dipl. Arch. Messenriet, CH-8500 Frauenfeld, Schweiz.

Opět v prodeji domy ve Španělsku od 60.000 sFr.

Zajistíme financování na 50 procent ceny,

vyborná možnost celoročního podnájmu.

AGENTUR PAZDERA, Kreuzplatz 20,

CH-8008 Zürich, Švýcarsko

tel.: 00411-932 32 22

ČEMU SE DOMA SMĚJÍ

Vyděšen převratnými událostmi v Sovětském svazu, Polsku, v Maďarsku a v Číně, rozrušen vznikem nových a nových iniciativ doma a smaten bezradnosti svých nejbližších spolupracovníků, vydal se Miloš Jakeš na poradu k větštině.

Čarodějka po chvíli zadumání nad křišťálovou koulí promluvila: „Tady vidím, že jste hlavou tři tisíce nadšených a věrných komunistů.“

„To říkáte vy,“ odporoval Jakeš. „Já jsem hlavou tři miliónů nadšených a věrných komunistů.“

„To říkáte vy,“ odpověděla mu vědma.

Krmi jezeďák vepřika a nabádá ho: „Važ si toho — sehnat koryto bude čím dál tím těžší.“

Esenbák se vrací ze školení a referuje náčelníkovi: „To se děje na světě věci. Tak prý je slunce od nás vzdáleno 15 miliónů kilometrů, ale jeho paprsky dopadnou na naši Zemi za osm minut. Není to zázrak?“

„Jakýpak zázrak,“ odporuje náčelník. „Vždyť celou tu dobu padají se shora dolů.“

V rámci velké školské reformy, o níž se teď v Československu tolik mluví, se má rozhodnout i o tom, zda by děti neměly dělat přijímací zkoušky i do mateřských škol. Jsou totiž velké obtíže s dětmi, které šílají. Když si něco vyčítají, pokřikují: jaksi blbý.

Československo zavede novou měnu. Místo koruny bude krachna. Jedna krachna bude mít sto jakešek.

Co se stane, až odstoupí ministr vnitra generál Kincl? Příslušníci SNB budou zase nejbližší.

Víte, proč žáci v první třídě nedostávají známky? Protože začali chodit do první třídy Jakešovi vnuci.

Kde jsou v socialismu nejdále? V Polsku. Tam už jsou až na samém konci.

Víte, jak se poskytuje první pomoc komunistům?

Ne, to nevím.

Tak to je dobře.

Píše se rok 2000. V celém světě, i ve východní a západní Evropě, všude kapitalismus. Výjimkou je pouze Československo. Tam je rezervace socialismu.

Do JZD v Řepkovicích přijel kontrolor. Než začal revidovat, položil mu předseda družstva otázku: „Soudruhu kontrolore, můžeš mi říci, co vlastně je to aids? Letadlo nebo velký autobus?“

Kontrolor vytřeští oči: „Letadlo? Autobus? Jak's, prosím tě, na to vůbec přišel?“

„Ale v neděli tady byl Franta z Prahy a povídal, že kdyby to dostala naše Anka, poveze se v tom celá vesnice.“

Těsně před koncem rozhovoru, který mu poskytl Gorbáčov, Jakeš se osmělil a otázal se ho: „Mohl bych se zeptat, soudruhu, na kolik odhaduješ počet svých nepřátel v Sovětském svazu? Myslím těch wrputných, nesmiřitelných.“

Po chvíli rozmyšlení Gorbáčov řekl: „Myslim, že jich bude asi patnáct miliónů.“

„To je úžasná shoda,“ divil se Jakeš. „U nás je jich proti mně taky přesně tolik.“

Státní nakladatelství v Praze chystá novinku. Knihu, kterou napsal prezident. Bude mít název Husák Sutra a podtitul: 40 způsobů umění milovat... Sovětský svaz.

Na mezinárodní soutěži ve svařování kovářů v Ženevě se dostali do finále Ital, Američan a Čech. Když po dvou hodinách dokončili stanovený úkol, porota oceňovala výsledky. Práce Itala byla bez chyby, Američanova ještě lepší, ale nad výkonem Čecha porotci užasli. Svár byl dokonale technicky, elegantně proveden — kde jste se tomu naučil, chtěli vědět porotci.

„Ve vězení,“ odpověděl vítěz soutěže. Porotci kroutili hlavami.

„No nevíte se,“ dodával světeč. „Se mnou byl ve vězení jeden, který to tam vystudoval až na prezidenta.“

Zavolajte si nám

o NAJLACNĚJŠÍE cestovné listky

pre vašich príbuzných a známych (ČSSR

občanov) na návštevu do USA a Kanady

(Příklad: Praha — L.A. dol. 599.00 v jún 89)

ZAPAD CONNECTIONS 1-713/288-7771

Čakáte návštěvu z ČSSR alebo iného štátu?

Iste Vám pride vhod možnosť uzavrieť výhodné nemocenské a úrazové poistenie (nie je veková hranica) Informujte sa u
VLADIMÍR SYKORA
1501 Stearns Hill Road
Waltham, MA 02154, USA
Tel.: 617/ 647-0135
Služba 24 hodín denne, 365 dní do roka

Postrádáte-li **kild, lesy, vodu, čistý vzduch**, navštívte nás. Nabízíme Vám českou kuchyni, ubytování v útulných pokojích se snídaní **za 20 DM**

Týden dovolené s plnou penzí za 259 DM
Vikend pátek - neděle 80 DM s plnou penzí
Na Vaši návštěvu se těší a zve
Jaroslav Holub
Gaststätte „Zum Hirsch“
Arolser Str.17, 3538 Marsberg-Canstein
Tel.: 02993/615

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHY

vydané v ČSR i v exilu, gramodesky, reprodukce
a další Vám obstará **Zásilková služba knih:**
Mirka Vychytil, Postfach 02336,
D-6000 Frankfurt/M.- Napište si o seznamy.

Nabízím

100 % a okamžité financování nemovitostí (bytů, domů, pozemků firm)

100 % zajištění v případě nemoci, nezaměstnanosti, stáří či jiné pracovní neschopnosti;

Půjčky a pojišťování všeho druhu.

Zdeněk Kedroulek

Kurfürstenstr. 16

8034 Germering b. München

Tel.: 089/841 40 18

POJIŠTĚNÍ ŘIDIČSKÉHO PRŮKAZU

Pozor, novinka!

Nabízím pojištění řidičského průkazu pro řidiče z povolání a také řidiče-amatéry
Informace podá:

AGENTUR PAZDERA,

Tel.: CH-01-932 32 22

D 00411-932 32 22

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich

V malebné předalpské krajině
ALPENGASTHOF RABENKOPF
(8113 Hied bei Kochel am See, tel. 08857/208)
má pro hosty moderní, hotelové ubytování s výbornou restaurací, s videňskou a českou kuchyní (oceněnou odbornými časopisy).
Možnosti horolezeckých a lyžařských tur, výletů a rybaření. Vhodné prostředí pro prázdninový pobyt na zdravém vzduchu.
Jen 65 km. od středu Mnichova, 20 km od Garmisch-Partenkirchenu.
Vyžádejte si nabídku, rádi posloužíme.

ANTIKVÁRNÍ I NOVÉ ČESKÉ KNIHY

PRODÁVÁ A KUPUJE

Alois Čížek

37, Avenue Joseph Segrettin,
F - 93220 GAGNY, TI. /1/43-88-24-68
France

BOHEMIA BUCHHANDEL

Blanka Cernil

Ackerstr. 31, CH-8610 Uster, Švýcarsko

Tel.: 01/940 72 41

Zájemcům o publikace 68-PUBLISHERS oznamujeme:

V květnu t.r. rozebrané knihy:
Pavel Tigrid — Průvodce inteligentní ženy
Egon Bondy — Sklepní práce
Procházková — Oční kapky
Trefulka — Svedený a opuštěný
jsou opět **plné** na skladě

Zájemci, na které se nedostalo z dřívějších vydání:

Navrátilová — Já jsem já
Hejl/Kaplan — Organizované násilí
P. Roth — Pražské orgie
se mohou také již přihlásit

Můžete si objednat:

Václav Havel — Hostina
M Kundera — Žert
B Hrabal — Městečko, kde se zastavil čas

UPOZORNĚNÍ NAŠIM ZÁJEMCŮM

Kniha Vladimíra Škutiny, zpracovaná z vyprávění Františka Schwarzenberga z dokumentů a materiálů schwarzenberského archivu

Český šlechtic František Schwarzenberg
je u nás k dostání

V kanadském vydavatelství 68-Publishers vyšlo **druhé** vydání knihy Milana Kundery *Nesnesitelná lehkost bytí* a **páté** vydání románu Josefa Škvoreckého *Tankový prapor*.

Všechny publikace na skladě

Stavěli zedníci ...

„Upadek našeho stavebnictví dospěl tak daleko, že za dobu, za kterou zahraniční firma dokáže zvládnout hrubou stavbu dvacetiposchoďového mrakodrapu, náš podnik s vypětím všech sil opraví sotva jednu fasádu tříposchoďového domu.“

Tato trpká slova zazněla úvodem reportáže Československé televize (14. 6. 1989) ze stavby nového pražského hotelu Diplomat — bude mít 765 lůžek, několik restaurací, společenský sál a rehabilitační centrum — jehož investorem a „spolupodávatelem“ je státní podnik Konstruktiva, skutečným stavitelem (a v nemalé míře „spoluinvestorem“) je však firma rakouská. Stavět se začalo 15. září 1988 — hrubá stavba má být (a jistě bude) dokončena „ve vzorné kvalitě“ letos v říjnu.

„...ke stavbě jsme přistupovali daleko odpovědněji než na normálních stavbách jiných (...) vyplácí se nám pracovat v prodloužených směnách (...) když se splní termíny, tak od rakouské firmy dostaneme prémie v bonech (tuzexových) a od našeho závodu taky...“

Když se reportérka Československé televize snažila „jít na kořen věci“ a položila otázku, zda by se takto dalo pracovat i na stavbách „bez zahraniční účasti“, dostala následující odpověď:

„Myslím, že ne (...) nenaučili jsme se to (...) u nás je každému všechno jedno (...) buď není to nebo ono a dělník dostane tolik, jako vždycky — jestli dělá nebo nedělá.“

Zdalo by se, že k uvedenému reportáži není třeba dalšího komentáře. Nakonec jde o stavbu „jen“ hotelu — být v Praze — být značně luxusního a tedy stejně nic pro tuzemského občana — jenže, a v tom je právě háček, Československo má i jiné stavby. Například

jadernou elektrárnu Mochovice, okres Levice.

(Rudé právo, 7. 6. 1989) „...spuštění prvních dvou bloků jaderné elektrárny v Mochovicích do roku 1990 není reálné. Už loňská srpnová porada ministrů zúčastněných resortů konstatovala zpoždění na prvním bloku v rozsahu osmi měsíců. letošní březnová porada (...) definovala zpoždění na uvedeném bloku na dvanáct měsíců (...) současný vývoj vykazuje zpoždění na prvním bloku asi dvacet až dvacet tři měsíce (...) hlavní podíl na tom má zejména nízká účinnost řídící a organizační práce v zainteresovaných organizacích...“

Kvalita provedených prací na pořad diskuse nepřišla. Ministrům zúčastněných resortů jde zřejmě jen a jen o termíny. Že se nestaví hotel, ale atomová elektrárna, nehraje v Československu roli. Ale, když už je řeč o termínech, nenašla by se nějaká zahraniční firma? (ifa)

Domy pro Rakušany

Nájemníci starého domu v Nerudově ulici v Praze se dohodli, že požádají úřady, aby jim dům prodaly. Slíbili, že budovu na svůj náklad upraví. Úřady jim nevyhověly. Před několika měsíci se nastěhovala do domu rakouská firma z Vídně, zřídila tam kancelář a nyní se nájemníci dovídají, že firma chce dům koupit a úřady jsou ochotny dům prodat. Vzniká otázka, odkud ta ochota. Snad proto, že rakouské šilinky jsou devizy, kdežto koruny nájemníků devizami nejsou. Ale důvod může být i jiný. Jaký, ať zjistí kontrola. Trochu podobný případ se stal v Karlových Varech, kde byla na prodej vila. Dostala ji rovněž rakouská firma z Vídně, a to za méně peněz, než byla úřední odhadní cena. A zase: proč?

Drobné zprávy z domova

Praha. Zástupci Čs. obchodní banky a Živnostenské banky podepsali 21. června v Praze akcionářskou dohodu se zástupci dvou bank ve Frankfurtu a jedné vídeňské banky. Založí společně banku ve Frankfurtu nad Mohanem, která od počátku příštího roku bude financovat obchod mezi ČSSR, Západním Německem a Rakouskem.

Bratislava. Celníci v Petržalce zadrželi dva Poláky, kteří v benzinové nádrži svého Volva chtěli převézt do Rakouska 355 300 rublů, 255 000 forintů, 5 990 leva, 30 000 Kčs, zlaté prstýnky o váze 4,8 kg, celkem kontraband v hodnotě 5.195 400 Kčs.

Karlovy Vary. V kraji chybí 107 lékařů, nejsou pro ně byty, platy v průměru 2 243 Kčs jsou nízké, 44 procent přístrojů zdravotní techniky je zastaralých, takže v kraji bude nutno dočasně zavřít některá oddělení nemocnic.

Brno. Výstava historické a současné železniční techniky seznamuje návštěvníky s parními, motorovými a elektrickými lokomotivami a různými druhy vagonů. V technickém muzeu je výstava železničním modelů a kolejišť, z Hlavního nádraží budou vypravovány jízdy historických vlaků.

Praha. Český ministr kultury zakázal Správu komunikací stavbu nové silnice v oblasti Pálava, kde se měl rekonstruovat televizní vysílač pro jižní Moravu. Pálava je chráněná krajinná oblast se významnými rostlinnými a živočišnými společenstvy.

Bratislava. Pracovníci Slovenského geologického úřadu a Ústavu věd o nerostných surovinách v americké Jižní Karolině zjistili, že ložiska zemního plynu na Slovensku by se dala moderní technikou vytěžit tak, že by kryly celou spotřebu Československa. Uvažuje se o založení slovensko-amerického podniku na těžbu ropy a plynu.

RESTAURANT HIRSCHGARTEN

Návštěva jedné z nejkrásnějších výletních restaurací zůstane pro Vás zážitkem

K naší staročeské a myslivecké kuchyni

točíme pilsenské a budějovické pivo

Velká terasa s výhledem

na jelení zahradu a minigolf

Salonky od 10-70 osob

pro rodinné slavnosti a hostiny

Otevřeno denně kromě pondělí

od 11.00-23.00.

Na Vaši návštěvu se těší

Rodina Koubova

Elisabethenschneise

6380 Bad Homburg / Dornholzhausen

Tel.: 06172 - 33525

V SAMÉM SRDCI SAN FRANCISCA

Restaurant

685 Sutter/Taylor

(415) 441-5678

Litr nafty 7,50 Kčs

Od 1. července se v Československu platí za litr nafty 7.50 Kčs (předtím 5.30 Kčs). Zvýšení ceny je donucovacím opatřením, aby se naftou šetřilo. Lidem, kteří naftou topí, bylo doporučeno přejít na jiný druh topení, nebo, půjde-li o starší lidi s nižšími příjmy, požádat o sociální výpomoc. Vyšší cena nafty se nemá promítnout ve vyšších cenách výrobků.

České Budějovice v mraku popela

Dne 10. července postihla České Budějovice ekologická kalamita. Porouchalo se zařízení na výrobu páry a aby byl zajištěn provoz průmyslových závodů, byl k výpomoci spuštěn kotel ve výtopně ve Vráťě. Při tom se v kouřovodu usazená závěš popílku uvolnila, uletěla do ovzduší a zasypala celé město. Dodávka teplé vody byla omezena.

Změna adres Amerického fondu

Obě evropské kanceláře Amerického fondu pro čs. uprchlíky se přestěhovaly a mají novou adresu.

Kancelář v Mnichově je nyní na adrese:

**AMERICAN FUND FOR
CZECHOSLOVAK REFUGEES**

Orlandostrasse 3

D-8000 München 2

telefon (089) 29 18 39

Kancelář ve Vídni má adresu:

**AMERICAN FUND FOR
CZECHOSLOVAK REFUGEES**

Gumpendorferstrasse 5

A-1060 Wien VI,

telefon (0043-222) 56 34 75

Upozorněte, prosíme, na tuto změnu všech čs. uprchlíky v Německu a v Rakousku, uprchlíci by o změně měli uvědomit své sponzory ve Spojených státech a v Kanadě.

Útěky železnou oponou

Dramatické útěky za svobodou letadlem, po vodě, vzduchem i po souši od února 1948 dodnes, jak je zachytil z dokumentů, rozhlasových relací, z článků a z archivu rozhlasové stanice Svobodná Evropa **JOŽKA PEJSKAR** Vladimír Škutina je převyprávěl a doplnil příběhy Oty Rambouska, Jaroslava Drábka, Josefa Kubovského a Blanky Kubešové. Mimo jiné: Jak to ve skutečnosti bylo s únoscem tří Dakot v konfrontaci s Filmem Kadara a Klose „Únos“. Strojvůdce Konvalinka a „vlak svobody“. Vražda Františka Faktora 1984. Výhybka u Jáchymova. Osm dní v mrazicím vagonu. Dvoji útek majitele barandovských ateliérů. Balón, který ucházel. — 48 dobrodružných, napínavých a dramatických příběhů, doplněných obrázky a obálkou Jana Kristoforiho.

ÚTĚKY vyjdou jako ročenka 1989 časopisu „Reportér“ koncem ledna/začátkem února 1989. Subskripční cena: Fr. 12.- (při objednávce do 31. ledna 1989. Po tomto datu cca Fr. 17.-) — v US dolarech subskripční cena 8 US dol., jinak 11 US dol.

Knihu **Útěky železnou oponou** si můžete objednat na adrese **Polygon-Verlag**, Postfach 1737, CH-8048 Zürich. Jestliže si přejete v knize podpis autora, adresujte objednávku přímo na Josef Pejscar, 330 N. Stage Coach Lane, Fallbrook, CA 92028, USA

Ve Vašich finančních záležitostech zdarma

poradí nezávislý finanční poradce

Máte-li zájem o

— ušetření určité částky měsíčně díky využití státních dotací, daňových úlev atd.,

— výnosné úložky kapitálu v zahraničí;

— koupi nebo stavbu nemovitosti;

— zabezpečení svého stáří;

— informace o nemocenské reformě;

— prověření a srovnání Vašich pojistek,

pak se obraťte na

Vlastimír Broda

Konrad-Adenauer Str. 7, 5000 KÖLN 90

Tel.: 02203/33293 nebo na kancelář (německy)

RVP—Finanzdienstleistungen, Paulstr. 21, 5300

Bonn 1; tel.: 0228/656981-3

Nezdařilý comeback M. Navrátilové Neuspěl ani I. Lendl

Když v neděli 9. července v podvečerních hodinách proměnil Boris Becker ve finálovém utkání pánské dvouhry se Švédem Stefanem Edbergem „mečbol“ a stal se potřetí wimbledonským vítězem, nebylo nám Čechoslovákům příliš veselo. Uvědomili jsme si, že skončilo neoficiální tenisové mistrovství světa, které se jako vejce vejci podobalo Wimbledonu 1988. Vždyť stejně jako před rokem, ani tentokrát naše esa: Ivan Lendl a Martina Navrátilová neuspěla: Ivan Lendl byl znovu vyřazen Borisem Beckerem už v semifinále a Martina Navrátilová prohrála finále s Nemkou Steffi Gráfovou.

Martina Navrátilová, která se na wimbledonský turnaj pečlivě připravovala (chtěla být první tenistkou, která ve Wimbledonu vyhrála devětkrát dámskou dvouhru), prohrála v závěrečném utkání této Mekky tenistů se Steffi Gráfovou ve třech sadách 2:6, 7:6 a 1:6. A hned v úvodu třetí sady, že se vlastně porazila sama. Po pomalém startu od tohoto finále samotného, prohrála sice první sadu jasně 2:6, v druhém setu však byla lepší hráčkou: vedla 5:2, Gráfově se sice podařilo vyrovnat na 6:6, ale v následujícím tie-breaku ovládla Martina zcela hru a tie-break vyhrála suverénně 7:1. Všichni jsme v tu chvíli doufali, že o svém vítězství rozhodne ve třetím setu. Ale nestalo se tak. Přišla krátká chvíle, která se jí stala osudnou. Ve čtvrtém gamu za stavu 1:2 zkazila totiž Martina dva lehké míčky (stála u sítě, její soupeřka Gráfová na druhém konci kurtu), které poslala do sítě, a to rozhodlo o její porážce. Vzpěti na to se sice Martině nabízel rebreak, vedla nad Gráfovou při jejím podání 40:30, ale svou nepozorností přišla i o tuto výhodu. Bylo to ex tempore, způsobené skutečnou lehkomyšlností a chvilkovou nesoustředěností, které hodné bolet. Na tiskové konferenci po utkání prohlásila: „Doufám, že to za rok — zde ve Wimbledonu — dopadne pro mne lépe.“ Martina nehází flintu do žita, vždyť by to byla škoda. Její hra ve druhé sadě — především však v tie-breaku — potvrdila, že je stále světovou extratřídou.

Stejně platí i o Ivanu Lendlu, který už v semifinále prohrál s pozdějším vítězem Němcem Borisem Beckerem po více než čtyřhodinové dramatické boji v pěti sadách 5:7, 7:6 (7:2), 6:2, 4:6 a 3:6. Škoda, že zápas byl za stavu 5:7, 7:6 a 3:0 pro Lendlu deštěm přerušen. Lendl byl právě v tempu a dělal si na kurtě s Beckerem co chtěl. Po 75 minutové nucené přestávce přišel Becker jako znovuzrozený (sám prohlásil, že ho déšť postavil na nohy, neboť už viděl zápas černě), když dokázal ještě strhnout vítězství na svou stranu. A tak londýnský Daily Mirror napsal: „Je Boris Becker králem deště?“

Nejúspěšnější Jana Novotná

Z reprezentantů čs. tenisové školy byla ve Wimbledonu — stejně jako už předtím na mezinárodních přeborech Francie v Paříži — nejúspěšnější Jana Novotná, která jako jediná účastnice vyhrála dva tituly: spolu s Helenou Sukovou dámskou čtyřhru (ve finále deklasovaly sovětskou dvojici Zverevová — Savčenkova 6:1 a 6:2), se svým americkým partnerem Jimem Pughem smíšenou čtyřhru (v závěrečném utkání vyhráli nad australským párem Kratzman — Byrneová 6:4, 5:7 a 6:4). Mladá Andrea Strnadová dominovala pak ve wimbledonské juniorské soutěži, v jejímž finále porazila Američanku Meredith McGrathovou 6:2 a 6:3.

Sparta po šestnácté mistrem

Málokterý ročník 1. čs. fotbalové ligy v její devětapadesátileté historii byl tak dramatický jako letošní. Vždyť teprve v posledním, 30. kole sezóny 1988/89 se s definitivní platností rozhodlo nejen o mistru, ale i druhém sestupujícím a druhém týmu, který bude od podzimu zástupcem čs. kopané v mezinárodní soutěži Poháru UEFA. Mistrovský titul obhájila znovu pražská Sparta, která ve svém posledním ligovém střetnutí deklasovala doma trnavský Spartak 6:1 a má v konečném pořadí o tři body více než ostravský Baník, který měl sice ještě šanci na prvenství v čs. kopané, prohrál však v Bratislavě s domácím Interem ŽTS 2:4. Na rozdíl od minulých sezón, kdy Sparta se stala přeborníkem republiky už pět kol před závěrem, museli tedy tentokrát Pražané o šestnáctý titul mistra Československa bojovat až do samého závěru. Už sice po 18. kole vedli 1. ligu náskokem pěti bodů před Ostravou, častá zranění klíčových hráčů však způsobila, že v poslední fázi soutěže okusili hořkost několika porážek. Přesto nutno říci, že i letos je prvenství Sparty naprosto zasloužené. Vždyť i po odchodu svého kapitána Jozefa Chovanca (který byl o 1. ledna 1989 uvolněn do mužstva holandského mistra PSV Eindhoven) hrála ze všech šestnácti účastníků nejlepší kopanou, technický fotbal, vycházející sice ze zajištění obrany, ale s velmi dobrou střelbou, jejímž výsledkem bylo 73 branek v síti soupeřů. Nový trenér Sparty ing. Jozef Jara-

binský měl velkou oporu nejen v reprezentačním brankáři Stejskalovi, ale i v obráncích (zejména v Bielekovi a Vrabčovi), středových hráčích (Haškovi, Bilkovi a Kukletovi) stejně jako ve skvělých útočnících Grigovi a Skuhravém. A tak lze směle říci, že Sparta znovu potvrdila, že je i nadále jedničkou čs. kopané.

Ostrava a Nitra v „Poháru UEFA“

S pražskou Spartou udržel až do posledního kola krok ostravský Baník, jehož trenér Milan Máčala se nebál vsadit na mladé hráče a byl za to odměněn druhým místem v lize a tím i účastí v Poháru UEFA. V tom však zřejmě bude postrádat své dva nejlepší hráče: reprezentačního brankáře Mikloška a nejlepšího svého střelce Daňka, kteří mají být na „stará kolena“ uvolněni do zahraničních klubů (Daňek bude hrát za mužstvo rakouského mistra FC Tirol — Innsbruck). Zatímco ovšem Baník Ostrava si účast v Evropském poháru zajistil už dobré dva měsíce před závěrem, vybojovali si hráči Plastiky Nitra postup do této stále populárnější soutěže v posledním kole, ve kterém porazili doma pražskou Duklu 3:2. A to znamenalo, že si udrželi náskok (byť pouze jednobodový) před pražskou Slavií. Ta však svým čtvrtým místem překvapila, především proto, že se musela obejít bez svých „uprchlíků“ Ivana Knoflíčka a Luboše Kubíka.

Neúspěch českého venkova

Není tentokrát jistě bez zajímavosti, že nejslabší kopanou hrála mimopražská česká mužstva: Škoda Plzeň, Spartak Hradec Králové a RH Cheb. Zatímco však chebští hraničáři si domácím vítězstvím 2:1 nad Bohemians v posledním zápase sezóny přece jen udrželi prvoligovou příslušnost, černý Petr zůstal plzeňským a hradeckým fotbalistům. A přesto stačilo Plzni k záchraně uhrát v Praze se Slavií remízu: plzeňská Škodovka však prohrála 0:1, a tak západočeská metropole bude nyní bez ligové kopané.

Lepší ligový průměr

Čs. fotbaloví odborníci se shodli v názoru, že letošní ročník 1. čs. ligy přinesl celkově jen průměrnou kopanou; i tentokrát sice hostující mužstva hrála na remízy, přesto ve 240 ligových zápasech padlo o 40 gólů více, než před rokem. Přesně 735, což je poměrně dobrý průměr přes tři branky na zápas. A tak prý přece jen nový status hráčů (od 1. srpna 1988 jsou čs. prvoligoví fotbalisté oficiálními profesionály) přinesl zlepšení.

Jaká však je bilance? Ze 240 zápasů 1. čs. fotbalové ligy vyhráli domácí 160, hosté 42 a 38krát se mužstva rozešla za nerozhodného výsledku. Skóre však jasně mluví pro domácí: 499:236. Nejčastějším výsledkem bylo 1:0 (ve 44 utkáních), dále pak 2:1 (34 krát) a 2:0 (28krát). Rekord Sparty je jednou 9:1, jednou se pak hrálo v lize 8:3, 7:1, 6:0, a dvakrát 6:1 a 6:2, atd. Králem ligových střelců se stal hráč pražské Dukly Milan Luhovský, jehož 25 gólů je slušným průměrem i ve světovém měřítku. Škoda však jen — jak pro Duklu, tak i pro čs. národní mužstvo — že byl v závěru sezóny zraněn a musel tak nuceně odpočívat. Dal však přesně polovinu gólů pražské Dukly.

Návštěvy v hledišti na ligová střetnutí poklesly: 240 zápasů vidělo pouze 1,352.000 diváků (v minulých sezóně 1,445.000), což je průměr 5634 na jedno utkání. Nejvíce diváků přišlo na pražské derby Sparta — Slavia (28.105), nejméně na střetnutí Dukla Praha — Inter Bratislava (613), což nesvědčí zrovna o popularitě těchto mužstev ve vlasti.

Konečné pořadí 1. čs. fotbalové ligy ročníku 1988/89

	skóre	body
1. Sparta Praha (obhájce)	73:26	45
2. Baník Ostrava	54:34	42
3. Plastik Nitra	38:40	34
4. Slavia Praha	55:49	33
5. Dukla Praha	50:42	32
6. Dunajská Streda	37:41	31
7. Slovan Bratislava	41:39	30
8. Dukla B. Bystrica	50:57	30
9. Inter ŽTS Bratislava	53:56	29
10. Sigma Olomouc	42:47	29
11. TJ Vítkovice	53:40	28
12. Spartak Trnava	36:46	27
13. RH Cheb	40:54	24
14. Bohemians Praha	41:58	24
Sestupují:		
15. Škoda Plzeň	40:48	23
16. Spartak Hradec Králové	32:58	19

Kdo mezi fotbalovou smetánkou?

Nováčky nejvyšší čs. fotbalové soutěže jsou oba vítězové 1. Národních lig: Povážská Bystrica a Zbrojovka Brno. Mužstvo Povážské Bystrice, které se po 40 letech vrací mezi čs. fotbalovou elitu, vyhrálo 1. slovenskou Národní ligu se 45 body, rozdílem pouhého bodu před Žilinou. Brněnská Zbrojovka měla sice v 1. české Národní lize po 16. kole (prvním kole jara) o pět bodů méně než Dynamo České Budějovice, přímo fantastickým závěrem však nakonec tuto soutěž vyhrála rozdílem 4 bodů před Jihočechy.

Mistr vyhrál i „Československý pohár“

Své příznivce mile v uplynulé sezóně překvapil bratislavský Slovan, který se sice coby nováček v 1. lize dosti těžko rozehrával, pak však „našel“ svou formu a obsadil (jako třetí nejlepší tým Slovenska) velmi čestné sedmé místo. Z čeho však je v hlavním městě Slovenska větší radost, to je účast bratislavských fotbalistů v mezinárodní soutěži „Poháru vítězů národních pohárů“. Bratislavský Slovan prohrál sice v Opavě finále Československého poháru s pražskou Spartou 0:3, přesto se stal reprezentantem čs. kopané, neboť Spartáné (kteří tak vyhráli po lize i „Pohár“ a mohou se pochlubit tzv. „doublem“) dají pochopitelně přednost hrát v hlavní soutěži fotbalové Evropy, v „Poháru mistrů evropských zemí“.

Čs. fotbalisté obhájili Pohár jihokorejského prezidenta

„Čs. ligový výběr“ (bez hráčů mistra ligy Sparty a vítěze Slovenského poháru Slovanu Bratislava) vyhrál v Soulu skvěle oblesaný mezinárodní fotbalový turnaj o Pohár prezidenta Jihokorejské republiky, když mu po velkých vítězstvích nad Benfikou Lisabon 5:2, jihokorejským Běčkem 4:1 a loňským mistrem Dánska Brøndby Kodaň 2:1 stačilo hrát v závěrečném utkání s prvním mužstvem Jižní Koreje bez branek. Obhájil tak (v tomto 18. ročníku soutěže) prvenství, získané v jihokorejské metropoli před rokem finálovým triumfem nad sovětskými olympioniky 2:1. Trenér Jozef Vengloš byl s výkonem mladých Čechoslováků naprosto spokojen, když na tiskové konferenci mimo jiné řekl: „Opět jsme se přesvědčili, že naši fotbalisté podobné turnaje potřebují, i v minulosti se nám zájezdy ligových výběrů osvědčily. Hráči prostě naznačili, že jsou kandidáty reprezentačního čs. Áčka.“

Čs. košíkářky sahaly ve Varně po zlatu

Ještě nikdy v historii evropských šampionátů basketbalistek nemělo čs. družstvo tak blízko ke zlaté medaili, jako tomu bylo v červnu v bulharské Varně. Devět měsíců po neúspěšném startu na olympijských hrách v Soulu, předvedly čs. reprezentantky na tomto vrcholném podniku starého kontinentu skvělou košíkovou a proboujaly se až do finále. A v tom se jim vítězství nad Sověty přímo nabízelo. Vždyť v závěru zápasu vedly nad svými soupeřkami o čtyři body, škoda však jen, že v posledních třech minutách neproměnily Křížová s Valovou každá po dvou šestkách, bývalo by jim patřilo evropské prvenství. Nakonec prohrály o tři body 61:64 a musely se spokojit (už posedmě v dějinách 22 evropských šampionátů) jen se stříbrnou medailí. Na rozdíl od zisku předešlých šesti stříbrných medailí, tentokrát příliš velkou radost z té letošní čs. děvčata neměla, uvědomila si, že jim titul mistrů Evropy nešťastně „utekl“. Jejich trenér dr. Miroslav Vondříčka po prohraném závěrečném utkání se Sovětským svazem na tiskové konferenci prohlásil: „V utkání se Sověty jsme sice nehráli tak dobře jako v semifinále s Jugoslávií (nad kterou čs. basketbalistky zvítězily 76:62), ale měli jsme k triumfu blízko. Nemohu se však ubránit pocitu, že v rozhodujících momentech ovlivnil finále polský rozhodčí Koralewski.“

Čs. basketbalistky si svým druhým místem ve Varně zajistily přímou účast na mistrovství světa r. 1990 v Malajsií a zároveň i na příštím mistrovství Evropy r. 1991. Konečné pořadí ve Varně: 1. SSSR (získal už dvacátý titul mistra Evropy), 2. Československo, 3. Bulharsko, 4. Jugoslávie, 5. Itálie, 6. Holandsko, 7. Maďarsko, 8. Francie.

O týden později rozhodlo se v Záhřebu o mistru Evropy v basketbalu mužů: titul získali Jugoslávci, kteří ve finále zvítězili nad reprezentanty Řecka 98:77. Bronz získal SSSR.

Třikrát stříbro z Marylandu

Čs. reprezentanti ve vodním slalomu, kteří patří k nejúspěšnějším vodákům v historii tohoto sportu vůbec, si tentokrát z mistrovství světa na divoké řece Savage River v Bloomingtonu v americkém státě Maryland přivezli domů tři stříbrné a jednu bronzovou medaili. Uvážíme-li, že valná část startovala na tomto vrcholném světovém podniku poprvé vůbec, není to bilance špatná. Třeba však říci, že by se bývali tohoto světového šampionátu nemohli vůbec zúčastnit, kdyby se většina z nich finančně nepodílela na zájezdu. Prozradil to Luboš Hilgert (v kategorii kajáků jednotlivců obsadil za Angličanem Foxem, Francouzem Clozeauem a Jugoslávцем Abramčičem čtvrté místo), který prohlásil: „Škoda, že za těch patnáct tisíc, kterými si většina z nás na zájezd přispěla, nepřivezu aspoň kousek cenného kovu.“

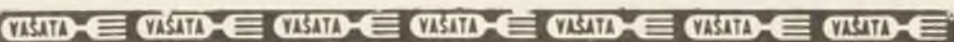
Stříbrnou medaili a druhé místo v soutěži kanoistů jednotlivců ve sjezdu na divoké řece získal v Bloomingtonu Vladimír Vala; v kanoe dvojic vodního slalomu obsadili druhé místo (za západoněmeckou dvojicí Hemmer-Loose) sourozenci Jan a Tomáš Petříčkoví z Dukly Brandýs; a v soutěži dvojic kanoistických hlídek získali: Šimek-Rohan, bratři Petříčkové, Hajdučík-Kučera rovněž stříbrnou medaili, když byli poraženi pouze francouzskou šestkou.

Z čs. žen bylo na mistrovství světa v USA nejúspěšnější trio: S. Hilgertová, Grossmanová a M. Hilgertová, které bylo v soutěži kajákářských hlídek jednotlivkyň za reprezentantkami Francie a USA třetí a získalo bronzovou medaili.

Změna v hracím systému 1. čs. hokejové ligy

Výbor Svazu ledního hokeje ÚV ČSTV navrhl změnu v modelu 1. čs. hokejové ligy, která vstoupí v platnost 13. září, kdy začíná nová sezóna. Podle ní, všech dvacát účastníků nejvyšší soutěže bude hrát v prvé fázi přeboru republiky čtyřkolově, tedy sehraji po 44 zápasech. Prvních osm týmů bude pak vyřazovacím systémem (první s osmým, druhý se sedmým, třetí se šestým a čtvrtý s pátým) bojovat o titul mistra. Mužstva, která skončila na 9. a 10. místě, budou spolu hrát tři zápasy o definitivní pořadí „devět“ a „deset“. Jedenáctý a dvanáctý se zúčastní tzv. prolínací soutěže o udržení v 1. lize, ve které budou hrát i dvě nejlepší mužstva z obou 1. národních hokejových lig (české a slovenské) a z těchto šesti týmů dva mají zajištěnou účast v příštím ročníku prvoligové soutěže.

V porovnání s minulou sezónou, nastává ta změna, že odpadá tzv. nadstavbová část mistrovství republiky (po 22. kole), kde mužstva hrála systémem sudý-lichý, i závěrečný turnaj čtyř týmů na 9.-12. místě, který prý se ukázal jako nevyhovující. K. Drážďanský

DOBŘE VAŘÍ—DOBŘE SLOUŽÍ

VAŠATA

VZORNÁ ČESKOSLOVENSKÁ RESTAURACE

339 EAST 75th STREET, NEW YORK, N. Y. 10021

TEL.: 988 - 7166 a 650 - 1686

